

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle yksityistielaksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys eduskunnalle yksityistielaksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi annetun hallituksen esityksen (HE 147/2017 vp) täydentämisestä

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle yksityistielaksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 147/2017 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty perustuslakivaliokuntaan, hallintovaliokuntaan, maa- ja metsätalousvaliokuntaan ja ympäristövaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Hallituksen esitys eduskunnalle yksityistielaksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi annetun hallituksen esityksen (HE 147/2017 vp) täydentämisestä (HE 11/2018 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty perustuslakivaliokuntaan, hallintovaliokuntaan, maa- ja metsätalousvaliokuntaan ja ympäristövaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunnot

Asiasta on annettu seuraavat lausunnot:

- perustuslakivaliokunta PeVL 7/2018 vp
- hallintovaliokunta HaVL 10/2018 vp
- maa- ja metsätalousvaliokunta MmVL 5/2018 vp
- ympäristövaliokunta YmVL 10/2018 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- ylijohtaja, osastopäällikkö Mikael Nyberg, liikenne- ja viestintäministeriö
- johtaja, liikenneneuvos Sabina Lindström, liikenne- ja viestintäministeriö
- hallitussihteeri Eeva Ovaska, liikenne- ja viestintäministeriö
- ylitarkastaja Kaisa Kuukasjärvi, liikenne- ja viestintäministeriö
- lainsäädäntöneuvos Jari Salila, oikeusministeriö
- poliisitarkastaja Jari Pajunen, sisäministeriö
- suunnittelija Sami Heikkilä, puolustusministeriö
- metsäneuvos Marja Hilska-Aaltonen, maa- ja metsätalousministeriö

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2018 vp

- lakimies Marita Luntinen, Liikennevirasto
- presidentti Mikko Könkkölä, Helsingin hovioikeus
- maanmittausneuvos Markku Markkula, Maanmittauslaitos
- liikennejärjestelmäasiantuntija Kai Paavola, Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- yksikön päällikkö Sirkka Lahtinen, Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- lakimies Päivi Rokkanen, Posti Oy
- kehittämispäällikkö Matti Holopainen, Suomen Kuntaliitto
- verkkopäällikkö Henrik Suomi, Caruna Oy
- lakimies Jenny Fredrikson, Kalatalouden Keskusliitto
- lakimies Simo Takalammi, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- logistiikkapäällikkö Outi Nietola, Metsäteollisuus ry
- erityisasiantuntija Jaakko Rahja, Suomen Tieyhdistys
- käräjätuomari Pekka Louhelainen, Suomen tuomariliitto ry
- elinkeinonharjoittaja Heikki Voltti

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- valtiovarainministeriö
- liikenne- ja viestintäministeriö
- ympäristöministeriö
- Maanmittauslaitos
- Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- Terveystieteiden tutkimuskeskus (THL)
- Posti Oy
- Suomen Kuntaliitto
- Caruna Oy
- Kalatalouden Keskusliitto
- Yhteinen Toimialaliitto ry

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- ympäristöministeriö

HALLITUKSEN ESITYKSET

Hallituksen esitys HE 147/2017 vp

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi yksityistieläkelaki. Se korvaisi vuonna 1963 voimaan tulleen lain yksityisistä teistä. Samalla tehtäisiin vähäisiä, lähinnä teknisiä muutoksia kiinteistönmuodostamislakiin, maankäyttö- ja rakennuslakiin, kestävän metsätalouden määräraikaiseen rahoituslakiin, ulkoilulakiin, vesistökehityksen johdosta suoritettavista tilusjärjestelyistä annettuun lakiin, ympäristövahinkojen korvaamisesta annettuun lakiin, yhteismetsälakiin, kaivoslakiin ja valtion metsätalouden osakeyhtiöstä annettuun lakiin.

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2018 vp

Ehdotetun lain tavoitteena on luoda edellytykset yksityistieverkon kehittämiseksi ja ylläpidolle nykyisissä olosuhteissa huomioiden muun muassa kaupungistumisen ja maaseudun ikärakenteen muutoksen sekä toisaalta luonnonvaratalouden ja elinkeinoelämän tarpeet. Yksityisteitä koskeva lainsäädäntöä selkeytettäisiin ja modernisoitaisiin niin kirjoitustavaltaan kuin sisällöltään. Tarpeettomat, vanhentuneet ja muun lainsäädännön kanssa päällekkäiset säännökset poistettaisiin.

Lupamenettelyiden keventämiseksi ja selkeyttämiseksi annettaisiin tieosakkaille oikeus päättää maahan sijoitettavien kiinteistöä tai yhdyskuntaa palvelevien johtojen ja niihin liittyvien vähäisten laitteiden sijoittamisesta yksityistien tiealueelle. Jatkossa tähän ei tarvittaisi enää maanomistajan lupaa. Tiekunta voisi antaa suostumuksen johtojen sijoittamiselle yksityistien tiealueelle.

Kuntien tielautakuntia koskevista säännöksistä luovuttaisiin, ja niille aiemmin kuuluneet tehtävät siirrettäisiin muille viranomaisille. Yksityisteiden avustuksia koskevia säännöksiä uudistettaisiin karsimalla avustuskriteereitä ja siirtämällä nykyisten valtionavustusten jakaminen vuonna 2020 toimintansa aloittavien maakuntien tehtäväksi.

Ehdotettavalla lailla on tarkoitus selkiyttää eri osapuolten vastuita yksityisteiden rakentamisen, ylläpidon sekä liikkumisen suhteen. Ulkopuolisten olisi lähtökohtaisesti saatava lupa yksityistien käytölle ja käytöstä voitaisiin periä maksu. Lupaa tien käyttämiseen ei kuitenkaan jatkossakaan tarvittaisi satunnaiseen tai jokamiehen oikeudella tapahtuvaan toimintaan, joka ei selvästi lisää tien kunnossapitokustannuksia. Lailla mahdollistettaisiin tieoikeuden perustaminen kuntien, maakuntien tai valtion hyväksi tapauksissa, joissa ne ohjaavat julkista liikennettä yksityisteille esimerkiksi tilanteissa, jossa yksityistien liikenne huomattavasti lisääntyy asemakaavan toteuttamisen seurauksena. Asemakaava-alueilla sijaitsevien yksityisteiden, asemaa selkeytettäisiin. Ehdotetulla lailla pyritään myös kannustamaan tieosakkaita järjestäytymiseen ja yksityisteitä koskevan hallinnollisen tiedon ylläpitoon. Tiekuntien perustaminen ja yhdistyminen mahdollistettaisiin myös tieosakkaiden omilla päätöksillä ilman yksityistietoimitusta. Tiekunnat voisivat jatkossa vahvistaa itselleen säännöt, joissa voitaisiin sopia erikseen määritellyistä kysymyksistä myös toisin kuin laissa säädetään. Lisäksi mahdollistettaisiin tienpidon ulkoistaminen ulkopuoliselle taholle.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2020.

Hallituksen esitys HE 11/2018 vp

Esityksessä ehdotetaan täydennettäväksi hallituksen esitystä yksityistielainiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi.

Esityksessä ehdotetaan, että kuntien tielautakuntien lakkauttamisesta johtuvat muutokset toteutettaisiin tehtäväsiirroilla elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksiin (ELY-keskus) tai säilyttämällä tehtäväkokonaisuudet niissä ELY-keskuksissa, joissa niitä nykyäänkin pääosin hoidetaan.

Valtionavustuksia koskevaa yksityistielain pykäläehdotusta muutettaisiin poistamalla siitä maakuntauudistukseen liittyvät viittaukset ja säilytettäisiin valtionavustusten myöntämistehtävä ELY-keskuksilla. Esitykseen sisältyy myös useita alkuperäistä hallituksen esitystä selkeyttäviä muutosehdotuksia.

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2018 vp

Lakien voimaantuloa ehdotetaan aikaistettavaksi siten, että lait tulisivat voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Yleistä

Hallituksen esitysten perusteluiden mukaan ehdotetulla lailla pyritään muun muassa kannustamaan tieosakkaita järjestäytymiseen ja yksityisteitä koskevan hallinnollisen tiedon ylläpitoon. Tiekuntien perustaminen ja yhdistyminen mahdollistettaisiin myös tieosakkaiden omilla päätöksillä ilman yksityistietoimitusta. Jatkossakin tiekunnat voisivat säännöissään sopia erikseen määrättyistä kysymyksistä myös toisin kuin laissa säädetään. Näin lainsäädännöllä pyritään sujuvoittamaan käytäntöjä.

Valiokunta pitää lain lähtökohtia sinänsä hyvinä. On kannatettavaa, että tieosakkaiden toimintaa pyritään helpottamaan ja pyritään lisäämään sopimismahdollisuuksia. Asiantuntijakuulemisen mukaan kaikilta osin ei voida kuitenkaan laskea tieosakkaiden ja muiden käyttäjien hyvien käytänteiden varaan. Tiekuunnille tulee antaa lainsäädännön kautta keinoja pitää huolta tieosakkaiden oikeuksien tasapuolisesta toteutumisesta ja tarvittaessa velvoittaa yksityistien käyttäjiä osallistumaan käyttönsä mukaisiin kustannuksiin.

Avustukset

Yksityisteitä koskeva avustustehtävä on esitetty keskitettäväksi Liikennevirastolle. Tulevassa maakuntalaissa valtionavustustehtävä annetaan kuitenkin tulevaisuudessa maakuntien tehtäväksi, eikä yksityistielailailla voida tätä tehtyä linjausta muuttaa. Maakunnat voivat halutessaan tehdä yhteistyötä valtionavustustehtävän hoitamisessa maakuntalain mahdollistamien vapaaehtoisen yhteistyön muotojen puitteissa. Liikenne- ja viestintäministeriön mukaan maakuntauudistusliittämäiset muutokset yksityistielakiin tuodaan eduskuntaan vasta syksyllä 2018. Nyt käsitellyssä olevissa esityksissä avustustehtävä säilyy ELY-keskuksilla.

Asiantuntijakuulemisessa valiokunnan huomiota on kiinnitetty yksityistielossien valtionavustuksiin. On toivottu tulevaisuudessakin turvattavan 80 %:n avustusosuus kyseisten lossien kunnosapitoavustusten osalta. Kriteereitä ja avustusperusteita yksityislossien osalta on edelleen toivottu kehitettävän. Kuitenkin on myös otettava huomioon, että yksityistielossien nykyinen kantavuus ei täytä nykykuljetusten ajoneuvokohtaisten kokonaisuusvaatimuksia.

Yksityistielakiesitysten 83 §:n mukainen yksityistien tienpito sisältää myös yksityistielossit. Vuoden 2019 osalta liikenne- ja viestintäministeriö ei ennakoit tapahtuvan juurikaan muutoksia avustusten osalta.

Liikenne- ja viestintäministeriö on todennut, että tulevan maakuntalain linjausten mukaan yksityistielossiaavustusten jako on maakunnan vapaaehtoinen tehtävä maakuntalain 6 §:n 2 momentin mukaisesti ja ne ovat maakunnille jaettavaa erillisrahoitusta. Kriteerit rahanjakomallista valmistellaan maakuntauudistuksen toimeenpanon yhteydessä. Maakunnan on otettava tehtävä hoidet-

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2018 vp

tavakseen maakuntastrategiassa, jotta rahoitusta kyseisen tehtävän hoitamiseen saa. Yksityistieavustukset ovat maakuntien pakollinen tehtävä maakuntalain 6 §:n 1 momentin mukaisesti, ja se on osa yleiskatteellista rahoitusta, jota maakunta saa jakaa, miten parhaiten näkee.

Valiokunta toteaa, että kunnat voivat kunnallisen itsehallinnon puitteissa niin halutessaan edelleen avustaa yksityisteitä. Tämän vuoksi on tärkeää, että tämä toiminto säilyy kunnissa kunnallisten tielautakuntien lakkauttamisen jälkeen. Toiminnon turvaamiseksi on välttämätöntä, että kunnissa on vähintäänkin virkamies, jonka tehtävänä on käsitellä yksityisteitä koskevia anomuksia ja avustuksia.

Kunnallisten tielautakuntien lakkauttaminen

Hallituksen esityksessä kuntien tielautakunnat ehdotetaan lakkautettavaksi osana hallitusohjelman kuntien tehtävien vähentämistavoitetta. Hallituksen esityksen mukaan käräjäoikeuksien tehtävät lisääntyisivät hieman, kun aiemmin tielautakunnissa ratkaistut tiekunnan päätöksiä koskevat moiteasiat siirtyisivät käräjäoikeuksien ratkaistaviksi. Tiekunnan sisäisen oikaisumenettelyn käyttöönottoaminen, mahdollinen viranomaisten antama neuvonta sekä kustannusrasitteen kasvu pitäisivät hallituksen esityksen mukaan tehtävien määrän kohtuullisena.

Asiantuntijakuulemisessa Suomen tuomariliitto on vastustanut tielautakuntajärjestelmästä luopumista. Suomen tuomariliitto on katsonut, että tiekuntien päätöksenteon ja tuomioistuimessa tapahtuvan moitekanteen tai muutoksenhaun välille tarvitaan edelleen asianmukainen suodatin, jollaisina suodattimina ovat tähän asti toimineet kunnalliset tielautakunnat. Tuomariliitto on edelleen katsonut, että tuon elimen käsittelykulujen on oltava kohtuullisia ja että sen luomisen on mahdollistettava todellinen virheiden korjaaminen.

Valiokunta katsoo, että tielautakunnat ovat luoneet sovittelumahdollisuuden ennen varsinaista oikeudenkäymisvaihetta. Niiden hoitamat tehtävät ovat siten vähentäneet käräjäoikeuksien työtaakkaa. Liikenne- ja viestintäministeriön mukaan tielautakuntien lakkauttamisella tieosakkaiden oikeusturva paranee siltä osin kuin tielautakuntien päätöksenteon on arvosteltu olevan liian lähellä tieosakkaita. Erityisesti pienissä kunnissa esimerkiksi jääviysongelmat ja ammattitaidon puute on mainittu ongelmina.

Asiantuntijakuulemisessa on pidetty neuvonta- ja sovittelupalveluita oikeansuuntaisena lähtökohtana yksityishenkilöiden tukemiseen yksityistieasioiden hoitamisessa. Valiokunta pitää tärkeänä, että tielautakuntia vastaava mahdollisuus neuvonta- ja sovittelupalveluihin luodaan jatkossa suunnitellulla maakuntatasolla.

Maakuntatasolla suuremmalle yksikölle voidaan taata kunnallisia tielautakuntia parempi ammattitaito neuvonta- ja sovittelutoiminnalle mukaan lukien riita-asioiden käsittely. Maakunnallisen toimielimen muodostamista ei nyt käsiteltävänä olevassa yksityistielaisissa voida ratkaista, vaan kyseinen maakunnallinen uusi toimielin ja tehtävä vaatisivat uutta linjausta maakuntauudistuksen puitteissa. Tämän vuoksi valiokunta pitää tärkeänä, että maakuntien toimintaa käsiteltäessä pidetään huoli siitä, että luodaan yksityistieasioita varten tarvittavat neuvonta- ja sovittelupalvelut.

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2018 vp

Valitukset

Uuden lain tultua voimaan yksityistietoimituksissa ratkaistaan kaikki ne asiat, jotka sopivat ratkaistaviksi toimituksissa. Käräjäoikeuksiin siirretään tiekunnan päätökseen liittyvät moiteasiat muun yhteisöläinsäädännön mukaisesti. Lisäksi muutamia pienempiä tehtäviä siirretään kunnan rakennusvalvontaviranomaiselle sekä ELY-keskuksille.

Nyt ehdotetun lain mukaan tiekunnan päätöksen moitekanne osoitetaan käräjäoikeuteen, jossa on maa-oikeus. Suomen tuomariliitto on katsonut, että eräät tiekunnan päätöksen moittimiseen liittyvät ehdotukset ovat omiaan heikentämään kansalaisten oikeusturvaa, ja vastustaa esitettyä valitustietä. Valiokunnan huomioon on myös saatettu oikeudenkäyntikulujen kohoaminen uuden valitustien myötä. Tämä ei ole omiaan lisäämään osakkaiden halukkuutta saattaa epäkohtia ratkaistavaksi. Valiokunta katsoo tämän vuoksi, että on syytä seurata ehdotetun mallin toteutumista ja tarkoin harkita palaamista nykyisin voimassa olevan lain riitojen ratkaisumallia vastaavaan malliin. Tällöin tulisi luoda kunnallisia tielautakuntia vastaava toimielin, josta valitetaan maa-oikeuteen. Maa-oikeuden ollessa erityistuomioistuin valitukset siitä osoitettaisiin korkeimmalle oikeudelle, jolloin hovioikeuksien työmäärää eivät rasittaisi yksityistieasiat.

Liikenne- ja viestintäministeriö on ilmoittanut kannattavansa Tuomariliiton ehdotusta siitä, että tuomioistuinlain 2 luvun 7 §:n 1 momenttia muutettaisiin niin, että maa-oikeusinsinööri voisi osallistua yksityistielain mukaisten moitekanteita koskevien asioiden valmisteluun. Valiokunta toteaa, että tätä koskeva lainmuutos on tarpeen toteuttaa pikaisesti jo maakuntauudistusta koskevien muutosten viemistä yksityistielakiin koskevan hallituksen esityksen yhteydessä, jota suunnitellaan syksyille 2018.

Sopimustiet

Hallituksen esityksen käsittelyn yhteydessä on noussut esiin kysymys sopimusteistä. Liikenne- ja viestintäministeriön mukaan sopimustielle ei ole laissa säädettyä määritelmää. Sopimustiekäsitteen merkitys on vakiintunut oikeuskirjallisuudessa sekä ainakin lainvalmisteluun osallistuneiden asiantuntijatahojen kesken. Sopimustien vakiintuneeseen määritelmään ei nyt säädettävällä lainsäädännöllä olla tekemässä mitään muutoksia, eikä sitä edelleenkään määritellä laissa. Myöskään yksityistielain soveltamisalaa ei olla muuttamassa.

Sopimustiellä tarkoitetaan yleisesti sellaisia teitä, joita muillakin henkilöillä kuin kiinteistön omistajalla tai haltijalla on osapuolten välisen sopimuksen nojalla oikeus käyttää, mutta joihin ei ole perustettu yksityistielain mukaista tieoikeutta millekään taholle. Toisaalta on mahdollista, että jossain yhteydessä tai joidenkin toimijoiden taholla on käytetty käsitettä sopimustie, kun on tarkoitettu esimerkiksi yksityistielain mukaista yksityistietä, johon kohdistuu vähintään yksi tieoikeus mutta jolle ei ole perustettu tiekuntaa, eli järjestäytymätöntä yksityistietä, jonka tienpidosta tieosakkaat huolehtivat keskenään sopimallaan tavalla.

Sopimukseen perustuva oikeus käyttää toisen omaa tietä ei rinnastu tieoikeuden nojalla olevaan käyttöoikeuteen, joka voidaan perustaa vain laissa säädettyjen edellytysten ollessa käsillä. Sopimusteihin sovelletaan 2 §:n 3 momentin mukaan yksityistielakia vain niiltä osin kuin siitä nimenomaisesti säädetään. Edelleen ehdotuksen 14 §:n 1 momentin mukaan sopimukseen perustuva oi-

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2018 vp

keus tehdä tie toisen kiinteistön kautta tai käyttää tietä sitoisi vain niitä, jotka ovat sopimuksen tehneet tai sen hyväksyneet taikka ovat näiden perillisiä. Sopimus sitoo siten henkilökohtaisena velvoitteena vain edellä sanottuja asianosaisia. Ehdotuksen 14 §:n 2 momentin mukaan tällaisiin teihin sovelletaan kuitenkin tieoikeuden lakkauttamista koskevia säännöksiä. Sopimusteitä koskevat oikeudet ja velvollisuudet jätettäisiin siis nykytilaa vastaavasti osapuolten välisen sopimuksen varaan lukuun ottamatta tien tai siihen kohdistuvan sopimukseen perustuvan oikeuden lakkauttamista koskevia tilanteita. Asianosaisilla on toki mahdollisuus saattaa tällaista tieoikeutta vastaavaa oikeutta tai tienpitoa koskeva sopimus yksityistietoimituksessa tutkittavaksi ja vahvistettavaksi laissa tarkoitettujen oikeuksien perustamiseksi.

Yksityistielain avustuksia koskevia säännöksiä ei sovelleta sopimusteihin eikä siten myöskään lain avustuskriteereitä. Tämä vastaa nykytilaa. Kunnat voivat avustaa sopimusteitä kuntalain yleisten toimivaltasäännösten nojalla. Valtionavustusten osalta myös kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain (34/2015) mukaisen avustuksen edellytyksenä on muun muassa, että on perustettu yksityistielain mukainen tieoikeus, eli sopimustie ei voi tulla kyseeseen. Poikkeuksena on kyseisen lain 16 §:n mukaan tilanne, jossa kyse on yhteismetsän yksinään toteuttamasta hankkeesta. Tätä lakia ei ole ehdotettu muutettavaksi sisällöllisesti.

Tiedotus ja neuvonta

Valiokunta kiinnittää huomiota tiedotuksen ja neuvonnan tarpeeseen lain tullessa voimaan. On syytä tiedottaa perusteellisesti uusista mahdollisuuksista ja vaatimuksista, joita yksityisteiden osakkaille tulee uuden lain myötä. Tiedotettava on esimerkiksi tiekuntien perustamisesta edellytyksenä valtionavustuksen myöntämiselle.

Tiedottamiselle ja neuvonnalle on tarvetta myös jatkossa lain tultua voimaan. Tältä osin valiokunta viittaa edellä neuvonnasta mainitsemaansa. On myös tarvetta yksityistieasioita käsittelevien virkamiesten ja elinten toimihenkilöiden kouluttamiselle.

Seuranta

Valiokunta pitää yksityistielain uudistuksia periaatteessa oikeansuuntaisina, mutta korostaa kuitenkin, että jotkut uudistukset voivat tuoda mukanaan epäkohtia. Tämän vuoksi on syytä seurata lain toteutusta kokonaisvaltaisesti ja tarkoin erityisesti mahdollisia epäkohtia sekä tarvittaessa on ryhdyttävä toimenpiteisiin epäkohtien korjaamiseksi.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

5 §. Tiealueen sekä näkemäalueen ja suoja-alueen määrittäminen. Pykälän 2 momentin 1 kohdan osalta on kiinnitetty huomiota yksityistielain, maantielain (503/2005) ja ratalain (110/2007) suhteeseen, erityisesti yksityisteiden tasoristeyksiin perustettavien näkemäalueiden puuston poistamisen turvallisuuteen. Yksityistielaisissa ei ole tarpeen säätää näkemäalueista tasoristeyksissä ratalain lisäksi, ja rautateiden tasoristeysten osalta oikeus puun poistamiseen säilytetään vain Liikennevirastolla

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2018 vp

Perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten pykälän 3 momenttia täydennetään liikenneturvallisuuden nimissä luvanvaraisesti poistettavan rakennuksen osalta siten, että erillinen rakennus voi tulla luvalla poistettavaksi vain, mikäli sitä ei käytetä asuntona.

Valiokunta toteaa, että asuinrakennusta ei määritellä erikseen, vaan liikenne- ja viestintäministeriön mukaan yleiskielisen merkityksen on katsottu riittävän. Tulkinnan asuinrakennuksen käsitteestä ei tule olla kovin tiukka eikä rajoittava säännöksen luonne huomioiden, eikä mahdollisuutta antaa lupa pykälässä tarkoitettuun poikkeukselliseen toimeen tule siis sitä kautta tulkita mitenkään laajentavasti. Ilmauksella muu kuin asuinkäytössä oleva rakennus ei ole tarkoitus esimerkiksi mahdollistaa rakennuksen, jota ei juuri silloin käytetä asuntona, poistamista, vaan tarkoitus on rajata yleisesti asuinkäyttöön mahdollisesti tarkoitettujen rakennusten poistomahdollisuus pois mukaan lukien pysyvän, vapaa-ajan ja muut mahdolliset asumisen muodot. Rajauksen on tarkoitus olla vastaava kuin ehdotuksen 22 §:ssä rakennus, jota ei käytetä asuntona. Näin ollen esimerkiksi vapaa-ajan asunnon asumiskäyttöä rajaavien säännösten ei tule rajata tässä tapauksessa sitä, voidaanko rakennusta pitää asumistarkoitukseen käytettävänä rakennuksena.

Liikenne- ja viestintäministeriön mukaan korvaus määräytyy lain 15—17 §:n mukaisesti ja kiinteistönmuodostamislakia muilta osin noudattaen täyden korvauksen periaatetta. Korvauksen maksajaksi velvollisia olisivat toimenpiteestä hyötyvät eli tässä kyseessä olevissa tilanteissa tiekunta ja/tai tieosakkaat.

Nykyisessä yksityisistä teistä annetussa laissa säädetään mahdollisuudesta antaa oikeus siirtää tien rakentamisen tai siirtämisen esteenä oleva rakennus, jota ei käytetä asuntona (17 §). Uuden lain 22 §:ään sisältyy vastaava säännös lunastusmahdollisuudella täydennettynä omistajan vaatimuksesta. Uuden lain 5 §:n 3 momenttia vastaavaa säännöstä ei sisälly nykyiseen yksityisistä teistä annettuun lakiin, vaan säännös rinnastuu enemmän maantielain sääntelyyn mahdollisuudesta poistaa tiealueen ulkopuolelta, eli suoja-alueelta tai näkemäalueelta, rakennuksia ja rakennelmia. Valiokunta korostaa, että etenkin yksityisteiden kyseessä ollessa kynnyksen tällaisiin toimenpiteisiin tulee olla varsin korkea, mitä ilmentää ehdotuksen mukainen kriteeri ”jos liikenneturvallisuus sitä välttämättä vaatii”.

13 §. Yksitystien lakkaaminen ja muuttuminen kaduksi. Valiokunta on korjannut täydentävän hallituksen esityksen 1 ja 2 momentin 1 momentiksi ja 3 ja 4 momentin 2 momentiksi sekä 5 momentin 3 momentiksi.

15 §. Oikeus korvaukseen. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan todennut, että lakiin tulee lisätä maininta lunastuslain soveltumisesta, jollei täyden korvauksen vaatimuksen täyttyminen muutoin johdu ehdotetusta yksityistielaista tai muusta sovellettavaksi tulevasta lainsäädännöstä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan liikenne- ja viestintäministeriö ja oikeusministeriö katsovat, ettei 15 §:ää ole tarvetta muuttaa, koska 15—17 §:n korvaussäännökset muodostavat kokonaisuuden ja 17 §:n otsikkoa muutetaan.

Korvaussääntelyssä nojattaisiin 17 §:n mukaisesti kiinteistönmuodostamislakiin (554/1995), mikä toteuttaa täyden korvauksen vaatimuksen. Tästä syystä viittaus lunastuslakiin ei ole 15 §:ssä tarpeen, kun 17 §:n otsikko muutetaan muotoon ”Korvauksen määrääminen”. Tämä selkeyttää sitä, että myös kiinteistönmuodostamislain aineellisia säännöksiä korvausten määräämisestä on so-

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2018 vp

vellettava ja siten myös täyden korvauksen vaatimuksia noudatettava. Kiinteistönuodostamislain korvaussääntely muodostaa oman kokonaisuutensa, jossa ei nojata lunastuslakiin vaan joka itsenäisesti toteuttaa täyden korvauksen periaatteen toteutumisen. Kiinteistönuodostamislakiin nojaaminen on perusteltua, koska sen nojalla ratkaistaan muun muassa rasitetoimitusten korvausasiat, joissa on kyse yksityistielain kanssa hyvin samankaltaisista tilanteista.

17 §. Korvauksen määrääminen. Pykälän otsikko muutetaan yllä 15 §:n kohdalla mainituin perustein.

18 §. Tiedoikeutta ja muita tien liittyviä oikeuksia koskeva päätöksenteko. Valiokunta on tehnyt selkeyttävän lisäyksen pykälän 5 momenttiin, jotta on selvää, että kunnan rakennusviranomaisen päätöksestä perittävään maksuun sovelletaan maankäyttö- ja rakennuslain 145 §:n säännöksiä.

28 §. Muiden kuin tieosakkaiden oikeus käyttää tietä. Pykälän muotoilulla ja viittaamalla tien kunnossapitokustannuksiin varmistetaan, että toiminnasta, joka on satunnaista, mutta josta mahdollisesti aiheutuu kunnossapitokustannusten kasvua, esimerkiksi tien rakenteelle sopimattoman ajoneuvon käytöstä, on mahdollista periä käyttömaksua. Valiokunta viittaa pykälän perustelutekstiin, jossa todetaan millaisesta kunnossapitokustannusten lisääntymisestä voi olla kyse.

Posti on esittänyt lausunnossaan, että postitoiminnan edellyttämän ajamisen ei pitäisi olla luvanvaraista tai maksullista myöskään läpiajotilanteissa. Valiokunta pitää näkemystä perusteltuna ottaen huomioon Postin laajan yleispalveluvollisuuden ja yksityisteiden merkityksen perusjake-lun toimittamiseen liittyen. Valiokunta on lisännyt pykälään postilain (415/2011) mukaisen yleis-palvelun toteuttamisen toimintana, johon ei tarvita lupaa tien käyttämiseen.

30 §. Yhdyskuntateknisten laitteiden sijoittaminen tiealueelle. Lakiviittauksessa olleen lain nimikkeen muutoksen vuoksi valiokunta on korjannut kyseisen lain nimikkeen.

41 §. Tiemaksun ja käyttömaksun määrääminen. Hallituksen esityksen mukaan käyttömaksu voidaan määrätä takautuvasti määräämisajankohdasta lukien enintään yhden vuoden ajalta. Valiokunta on muuttanut pykälän 4 momenttia siten, että määräaika on enintään kolme vuotta, jolta käyttömaksu voidaan takautuvasti määrätä.

Valiokunta on lisännyt pykälään uuden 5 momentin, jossa säädetään käyttömaksuun suorittamiseen velvollisen velvollisuudesta antaa selvitys käytöstään. Selvitys on annettava käytöstä, joka velvoittaa käyttömaksun suorittamiseen. Selvityksessä on annettava tieto kuljetetun tavaran määrästä sekä kuljetustavasta ja myös kuljetusajasta tai muusta käytöstä. Selvitys on annettava toimitsijamiehelle tai, ellei tiekuntaa ole perustettu, tieosakkaille tai sille tieosakkaalle, joka on antanut luvan tien käyttöön.

Selvityksen antaminen on käyttäjän intressissä, koska muutoin maksun suuruus voidaan vahvistaa arvion perusteella.

42 §. Tiemaksun ja käyttömaksun periminen. Asiantuntijakuulemisessa on todettu, että käyttömaksu, josta maksaja ja tiekunnan toimielin, eli toimitsijamies tai hoitokunta, ovat eri mieltä,

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2018 vp

tulisi saattaa tiekunnan kokouksen päätettäväksi. Vasta sen päätöksen perusteella käyttömaksu olisi ulosottokelpoinen. Valiokunta on lisännyt tiemaksun ja käyttömaksun perimistä vastaavasti selkeyttävän uuden 2 momentin pykälään. Samalla valiokunta on poistanut 1 momentista säännöksen laittomasta maksusta tehtävästä valituksesta.

50 §. Yksityistietä koskeva tieto. Valiokunta pitää asianmukaisena, että tieosakkaalla on velvollisuus antaa itsestään tarpeelliset tiedot osakasluetteloa ja maksuunpanoluetteloa varten. Valiokunta on tehnyt vastaavan muutoksen pykälän otsikkoon ja lisännyt vastaavan uuden 3 momentin pykälään.

58 §. Tiekunnan kokous. Maa- ja metsätalousvaliokunta on lausunnossaan ehdottanut tarkentettavan 58 §:n 2 momentin 11 kohtaa tieoikeuden perustamisesta tai tiekunnan perustaman tieoikeuden lakkauttamisesta ennestään olevaan tiehen. Valiokunta on tehnyt säännöstä tarkentavan lisäyksen. Näin on selvää, että tiekunnan toimivalta koskee tiekunnan perustaman tieoikeuden lakkauttamista.

Valiokunta on myös lisännyt pykälän 3 momenttiin uuden 14 kohdan, jonka mukaan tiekunnan kokouksessa on erityisesti päätettävä tieosakkaiden tekemistä, tienpitoon liittyvistä aloitteista.

61 §. Tiekunnan kokouksen koollekutsuminen. Valiokunta on täsmentänyt aikarajoja tiekunnan kokouksen koollekutsumiseksi. Näin kutsulle asetetaan sekä aikaraja, jota ennen kutsua ei voida laillisesti lähettää, että aikaraja, jonka jälkeen sitä ei voida enää laillisesti lähettää.

65 §. Tiekunnan päätöksen moittiminen. Valiokunta on jakanut 1 §:n 1 momentin 1 ja 3 momentiksi siten, että 1 momentissa ovat säännökset moitittavuudesta ja 3 momentissa laillisesta oikeudesta. Samalla valiokunta on täsmentänyt uuden 1 momentin muotoiluja.

Oikeusministeriön lausuntoon viitaten liikenne- ja viestintäministeriö on pitänyt hyvänä täsmentää pykälää moitekanteiden osalta kirjauksella käräjäoikeuden oikeudesta muuttaa tiekunnan tekemää päätöstä asunto-osakeyhtiölain 23 luvun 4 §:ää vastaavasti (1600/2009). Valiokunta on lisännyt pykälään tätä koskevan 2 momentin.

Hallituksen esityksen 2 ja 3 momentit valiokunta on yhdistänyt uudeksi 4 momentiksi.

Hallituksen esityksessä olevan lakiehdotuksen mukaan hovioikeuden toimivalta moiteasioissa määräytyisi tien tai sen pääosan sijainnin mukaan. Kaikissa muissa asioissa hovioikeuden toimivalta määräytyy sen mukaan, mikä käräjäoikeus on ratkaissut muutoksenhaun kohteena olevan asian. Valiokunta pitää tavanomaista valitustietä parempana. Tämän vuoksi valiokunta on poistanut hallituksen esityksen pykälässä olleen 4 momentin.

95 §. Vireillä olevia asioita koskevat siirtymäsäännökset. Valiokunta on pidentänyt siirtymäaikaa kuudella kuukaudella siten, että tielautakunnat lakkaavat 31 päivänä joulukuuta 2019.

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2018 vp

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Liikenne- ja viestintävaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 147/2017 vp sisältyvät 2.—10. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuina ja yhdistettyinä 1. lakiehdotukseksi hallituksen esitykseen HE 147/2017 vp sisältyvän 1. lakiehdotuksen ja hallituksen esitykseen HE 11/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Yksityistielaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on turvata asutuksen, elinkeinoelämän ja muiden yhteiskunnallisten tarpeiden edellyttämät kulkuyhteydet kiinteistöille, jotka eivät sijaitse maantie- tai katuverkolla, sekä turvata yksityistieverkon ylläpito ja kehittäminen osana liikennejärjestelmää. Lain tarkoituksena on myös taata yksityisteitä koskevissa asioissa asianosaisten oikeusturva ja teosakkaiden yhdenvertainen kohtelu.

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2018 vp

2 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään yksityisteistä ja tieoikeudesta, niiden perustamisesta, muuttamisesta ja lakkauttamisesta, yksityisteiden tienpidosta, yksityistietoimituksesta sekä tieosakkaiden, kiinteistönomistajien ja muiden asianosaisten oikeuksista ja velvollisuuksista.

Myös muun kuin tämän lain nojalla perustettuihin yksityisteihin, sovelletaan tätä lakia, ellei muussa laissa toisin säädetä. Tätä lakia sovelletaan myös asemakaava-alueella, ei kuitenkaan kiinteistönmuodostamislain (554/1995) 154 §:n 1 momentin 11 kohdassa tarkoitettuun rasiitteen.

Tätä lakia ei sovelleta sellaisiin teihin, joita vain asianomaisen kiinteistön omistajalla tai haltijalla on oikeus käyttää. Sellaisiin teihin, joita muillakin henkilöillä kuin kiinteistön omistajalla tai haltijalla on osapuolten välisen sopimuksen nojalla oikeus käyttää, sovelletaan tätä lakia vain niiltä osin kuin siitä nimenomaisesti säädetään.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *yksityistiellä* sellaista ensisijaisesti yksityistä liikennetarvetta palvelevaa tieliikenteen väylää, johon rasiitteenä kohdistuu vähintään yhden kiinteistön hyväksi tieoikeus;
- 2) *tieoikeudella* oikeutta käyttää toisen kiinteistön aluetta pysyvästi kulkuyhteyttä varten;
- 3) *ennestään olevalla tiellä* tämän lain, yksityisistä teistä annetun lain (358/1962) tai 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua lain nojalla perustettua rakennettua yksityistietä tai rakentamatonta aluetta, johon on perustettu tieoikeus;
- 4) *metsätiellä* tietä, joka on tarkoitettu pääasiassa metsätalouden edellyttämiä kuljetuksia varten;
- 5) *tieosakkaalla* sellaisen kiinteistön, jolle kuuluu tieoikeus, omistajaa ja muita tieoikeuden saaneita tahoja;
- 6) *tiekunnalla* yhtä tai useampaa tietä koskevien asioiden hoitamiseksi perustettua tieosakkaiden muodostamaa yhteisöä;
- 7) *toimitsijamiehellä* tiekunnan asioita toimitusmiehenä hoitamaan valittua henkilöä;
- 8) *hoitokunnalla* tiekunnan asioita hoitamaan valittua monijäsenistä toimitusmiehenä;
- 9) *tiealueella* aluetta, johon tieoikeus kohdistuu ja jolle tietä varten tarvittavat alueet, rakenteet ja laitteet kuten ajorata, jalkakäytävä ja pyörätie sekä piennar, luiska, pengermä, oja, väli- ja rajakaista, kohtaamis- ja kääntymispaikka, tiehen liittyvää tienpitoa varten tarvittava varastoimispaikka, valaistuslaitteet ja liikenteenohjauslaitteet, silta, rumpu, melueste, lautta laitureineen ja väylineen, kaide ja tiemerkki voidaan sijoittaa;
- 10) *tienpidolla* tien rakentamista ja kunnossapitoa;
- 11) *tien rakentamisella* uuden tien rakentamista sekä olemassa olevan tien siirtämistä tai levitämistä ja muuta parantamista;
- 12) *tien kunnossapidolla* niitä korjaus- ja hoitotoimenpiteitä, jotka ovat tarpeen tien pitämiseksi sen tarkoitusta vastaavassa kunnossa;

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2018 vp

13) *tieyksikkömäärällä* kiinteistökohtaista tai tieoikeuden haltijakohtaista perustetta, jolla tienpitovelvollisuus ja siitä aiheutuvat kustannukset jaetaan tieosakkaiden kesken euromääräisinä tiemaksuina;

14) *erityisellä oikeudella* käyttö-, rasite-, irrottamis- ja näihin verrattavaa oikeutta toisen omistamaan kiinteistöön taikka muuhun maa- tai vesialueeseen sekä rakennukseen ja rakennelmaan.

Mitä tässä laissa säädetään tieoikeudesta, koskee myös muun lain nojalla annettua yksityistä kulkuyhteyttä palvelevaa rasiteoikeutta tai yksityistä kulkuyhteyttä palvelevaa muuta pysyvää käyttöoikeutta.

Mitä tässä laissa säädetään kiinteistöstä, koskee myös määräalaa, yhteismetsälaissa (109/2003) tarkoitettua yhteismetsää, kaivosta ja toisen maalla olevaa, pysyväksi tarkoitettua rakennusta tai laitosta.

Mitä tässä laissa säädetään kiinteistön omistajasta, koskee myös kiinteistön haltijaa, jolla on pysyvä oikeus hallita kiinteistöä.

2 luku

Tieoikeus ja muut tien liittyvät oikeudet

4 §

Tieoikeuden perustamisen edellytykset

Kiinteistön hyväksi on perustettava rasitteena pysyvä tieoikeus uuden tien tekemistä varten tarpeelliseen tiealueeseen tai ennestään olevaan tiehen, jos se on tärkeää kiinteistön tarkoituksenmukaista käyttöä varten eikä siitä aiheudu huomattavaa haittaa millekään kiinteistölle tai muulle rekisteriyksikölle taikka ennestään olevan tien tieosakkaalle.

Tieoikeus on perustettava mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti siten, että tien tarkoitus saavutetaan mahdollisimman edullisesti ja että tiestä tai sen käyttämisestä ei aiheudu ympäristölle tarpeetonta haittaa eikä kenellekään suurempaa vahinkoa tai haittaa kuin on välttämätöntä.

Tieoikeutta ei saa perustaa, jos tien rakentaminen tai käyttäminen olisi muun lain nojalla kiellettyä, jos perustaminen olisi olemassa olevan tieverkon kannalta epätarkoituksenmukaista taikka jos tien tekemisestä voisi aiheutua huomattavaa liikenneturvallisuuden vaarantumista, luonnon turmeltumista tai ympäristön kulttuuriarvojen vähentymistä taikka muu niihin verrattava yleisen edun loukkaus. Tieoikeutta ei saa perustaa niin, että se saattaa vaikeuttaa asemakaavan toteuttamista.

Tieoikeuden perustamista ja muita tässä luvussa säädettyjä asioita koskevasta päätöksenteosta säädetään jäljempänä 18 §:ssä.

5 §

Tiealueen sekä näkemäalueen ja suoja-alueen määrittäminen

Tieoikeutta uuden tien rakentamiseksi perustettaessa on määrättävä tien linjauksen ja tarkoituksenmukaisen rakenteen vaatima tiealue ja tarvittaessa merkittävä se maastoon. Tiealue voidaan määrätä tätä leveämpänä, jos tuleva tien parantaminen sitä vaatii. Jos tienosaa koskee

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2018 vp

useampia tieoikeuksia, kapeampina perustetut tieoikeudet laajenevat leveimpänä perustetun tieoikeuden mukaisiksi.

Jos liikenneturvallisuuden vuoksi on tärkeää eikä millekään kiinteistölle aiheudu huomattavaa haittaa, yksityistiehen kuuluvaksi voidaan tiealueen lisäksi määrätä:

1) näkemäalue yksityistien liittyessä maantiehen tai toiseen yksityiseen tiehen ~~tai johtaessa rautatien tasoristeukseen;~~

2) suoja-alue, joka ulottuu enintään 12 metrin etäisyydelle ajoradan keskilinjasta.

Tiealueelta sekä tiehen kuuluvaksi määrätyltä näkemä- ja suoja-alueelta saa tieoikeuden nojalla poistaa piha-alueiden ulkopuolelta näkemää haittaavaa luonnontilaista kasvillisuutta. Jos liikenneturvallisuus sitä välttämättä vaatii, voidaan erikseen antaa lupa poistaa tiealueen ulkopuolella oleva **muu kuin asuinkäytössä oleva** rakennus, rakennelma tai sellainen kasvillisuus, jota tieoikeuden nojalla ei muuten saa poistaa.

Jos liikenneturvallisuus sitä välttämättä vaatii, uusien rakennusten rakentaminen näkemä- ja suoja-alueelle voidaan kieltää (*rakentamisrajoitus*). Poikkeus rakentamisrajoituksesta voidaan myöntää, mikäli poikkeaminen ei huomattavasti vaaranna liikenneturvallisuutta. Poikkeamiseen sovelletaan muuten, mitä maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) säädetään vähäisestä poikkeamisesta rakennusluvan yhteydessä.

6 §

Tieoikeus muun kuin kiinteistön hyväksi

Jos ennestään oleva tie on jollekin taholle tärkeä tämän elinkeinon harjoittamista tai muuta toimintaa varten, on tiehen perustettava toiminnanharjoittajan hyväksi tieoikeus, jos tien rakenne on kyseiseen liikenteeseen soveltuva eikä tien käyttämisestä aiheudu huomattavaa haittaa millekään kiinteistölle, muulle rekisteriyksikölle tai tieosakkaalle taikka 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua yleisen edun loukkausta.

Ennestään olevaan tiehen voidaan valtion tai kunnan hyväksi toimituksessa perustaa tieoikeus yleisen liikenteen käyttöä varten, jos tämä on tärkeää liikenteen tarkoituksenmukaiseksi järjestämiseksi ja 1 momentissa säädetty edellytykset täyttyvät sekä tietä koskevien asioiden hoitamiseksi on perustettu tiekunta.

7 §

Tieosakkaaksi velvoittaminen

Tieoikeus voidaan hakemuksesta perustaa kiinteistön hyväksi vastoin kiinteistönomistajan tahtoa, jos kiinteistö on kokonaan tai osaksi yksityistien vaikutusalueella siten, että tietä tarvitaan tai voidaan käyttää kiinteistön liikennetarpeisiin.

Vastoin kiinteistönomistajan tahtoa ei kuitenkaan voida perustaa tieoikeutta kiinteistön hyväksi niin kauan kuin tietä ei käytetä kiinteistöä varten. Jos omistaja ilmoittaa kiinteistön puolesta luopuvansa tien käyttämisestä kiinteistölle johtavan toisen kulkuyhteyden vuoksi tai muusta tällaisesta syystä, ei kiinteistön hyväksi voida perustaa tieoikeutta.

Valtion hyväksi voidaan perustaa tieoikeus vastoin tämän tahtoa, jos 6 §:n 2 momentissa säädetty edellytykset täyttyvät ja jos tietä merkittävässä määrin käytetään yleiseen liikenteeseen, joka liittyy maantiehen tai valtion hallinnoimaan kohteeseen liikkumiseen.

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2018 vp

8 §

Muun oikeuden perustaminen yksityistien yhteyteen

Kiinteistön hyväksi voidaan yksityistien yhteyteen perustaa pysyvä oikeus:

- 1) puutavaran varastoinemiseksi tarpeelliseen alueeseen (*varastoalue*), jos se on kiinteistöltä tapahtuvan puutavaran kuljetuksen vuoksi tärkeää;
- 2) autopaikkaa varten tarvittavaan alueeseen (*autopaikka-alue*), jos tien rakentaminen kiinteistölle asti ei ole kohtuullisesti mahdollista ja autopaikka-alue on kiinteistön tarkoituksenmukaista käyttämistä varten tärkeä;
- 3) venealkamaa ja -laituria varten tarpeelliseen alueeseen (*venevalkama-alue*), jos kiinteistön ja tien välissä on tieyhteyden estävä vesialue.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen oikeuksien perustamiseen sovelletaan, mitä 4 §:ssä säädetään tieoikeuden perustamisesta.

9 §

Oikeuden perustaminen määräaikaisena tai muutoin rajoitettuna

Tieoikeus tai 8 §:ssä tarkoitettu oikeus voidaan perustaa määräaikaisena, jos tieoikeuden perustamista pysyvänä ei olosuhteiden odotettavissa olevan muuttumisen vuoksi tai muusta erityisestä syystä ole pidettävä tarkoituksenmukaisena. Tällöin on määrättävä ajankohta, johon saakka määräaikainen tieoikeus on voimassa. Tarvittaessa voidaan määrätä myös tapahtuma, jonka johdosta määräaikainen tieoikeus lakkaa ennen määräajan päättymistä.

Jos tieoikeutta tai 8 §:ssä tarkoitettua oikeutta ei voida perustaa siitä aiheutuvan huomattavan haitan vuoksi, oikeus voidaan kuitenkin perustaa, jos haitta on vältettävissä asettamalla tienpidolle ja tien käytölle tarpeelliset rajoitukset.

10 §

Yksityistien siirtäminen ja tien käyttämistä rajoittavien määräysten antaminen ja muuttaminen

Tieoikeutta voidaan muuttaa ja sen perusteella rakennettu tie saadaan siirtää 4 §:ssä säädettyjen edellytysten täytyessä olosuhteiden muuttumisen johdosta, jos:

- 1) tien siirtämisellä voidaan poistaa tiestä tai sen käyttämisestä aiheutuva haitta tai vähentää sitä;
- 2) tieosakas saisi huomattavaa hyötyä kulkuyhteyden lyhentymisestä; tai
- 3) tien siirtäminen on liikenneturvallisuuden vuoksi välttämätöntä.

Kiinteistön omistajan hakemuksesta tehtävä tien siirto hänen kiinteistölleen aiheutuvan 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettun haitan poistamiseksi tai vähentämiseksi toteutetaan siirtämällä tie toiseen paikkaan hänen omistamallaan alueella. Erityisestä syystä tie voidaan siirtää muuallekin.

Tieosakkaat voidaan velvoittaa osallistumaan siirtämisen kustannuksiin tieyksikköjensä mukaisessa suhteessa tai muutoin ottaen huomioon kiinteistön omistajalle tien siirrosta aiheutuva erityinen hyöty tai erityisestä syystä 1 momentissa tarkoitettua haittaa aiheuttava tien käyttö.

Olosuhteiden muuttumisen johdosta voidaan antaa uusia 9 §:n 2 momentissa tarkoitettuja tien käyttämistä rajoittavia määräyksiä taikka muuttaa aikaisemmin annettuja määräyksiä, jos siten

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2018 vp

voidaan poistaa olosuhteiden muuttumisen johdosta tiestä tai sen käyttämisestä aiheutuva haitta tai vähentää sitä.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään tiestä, sovelletaan myös 8 §:ssä tarkoitettuihin oikeuksiin perustuviin alueisiin.

11 §

Tieoikeuksien uudelleen järjestely olosuhteiden tai tienkäytön muuttumisen johdosta

Jos olosuhteiden muuttumisen johdosta liikenne kiinteistölle taikka 6 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettu tien käyttö on tarkoituksenmukaisemmin järjestettävissä toisen ennestään olevan tien kautta, voidaan kiinteistölle tai 6 §:ssä tarkoitettulle taholle antaa 4 tai 6 §:ssä säädettyin edellytyksin vastaava tieoikeus tällaiseen tiehen ja aikaisemmin annettu tieoikeus samalla lakkauttaa.

Milloin tieosakkaan tienkäyttö on muuttunut siten, että siitä aiheutuu kohtuutonta haittaa kiinteistölle, jonka alueella tie on, tai jollekin tieosakkaalle, voidaan tieoikeus lakkauttaa, jos lakkautettavan tieoikeuden sijaan samalla annetaan tieoikeus toiseen ennestään olevaan tiehen tai uuden tien tekemistä varten.

Jos kohtuutonta haittaa ei voida poistaa 2 momentissa tarkoitettuihin järjestelyihin ja jos tieoikeus on välttämätön haittaa aiheuttavan tieosakkaan kiinteistön tarkoituksenmukaista käyttämistä varten taikka 6 §:n 1 momentissa tarkoitettujen toiminnan harjoittamista varten, on kiinteistön omistajan tai 6 §:n 1 momentissa tarkoitettujen toiminnanharjoittajan korvattava tien käytössä tapahtuneesta muutoksesta johtuva lisähaitta. Korvauksesta päätetään yksityistietoimituksessa.

12 §

Yksityistien ja eräiden alueiden sekä oikeuksien lakkauttaminen

Yksityistie sekä varasto-, autopaikka- ja venevalkama-alue taikka niiden osa voidaan lakkauttaa, jos olosuhteet ovat muuttuneet niin, että edellytyksiä tietä tai sen osaa varten perustettavan tieoikeuden tai 8 §:ssä tarkoitettujen oikeuden perustamiseen ei enää ole eikä tie tai sen osa taikka 8 §:ssä tarkoitettu oikeus ole kenellekään tieosakkaalle välttämätön. Vastaavasti näkemä- ja suoja-alue tai niiden osa voidaan lakkauttaa, jos olosuhteet ovat muuttuneet niin, että 5 §:n 2 momentissa säädettyjä edellytyksiä suoja- ja näkemäalueen perustamiseen ei enää ole.

Yksityistie, varasto-, autopaikka- ja venevalkama-alue, näkemä- ja suoja-alue taikka niiden osa voidaan lakkauttaa myös, jos yleinen tarve sitä vaatii. Jos tällaisesta lakkauttamisesta aiheutuu kulkuyhteyksien katkeaminen, uudet kulkuyhteydet on järjestettävä antamalla niitä varten tarpeelliset oikeudet.

Yksittäinen tieoikeus tai 8 §:ssä tarkoitettu oikeus voidaan lakkauttaa myös tieosakkaan vaatimuksesta, jos oikeutta ei enää tarvita kiinteistöä tai 6 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettua tienkäyttöä varten uuden kulkuyhteyden tai muun olosuhteissa tapahtuneen olennaisen muutoksen johdosta.

Jos tieosakas on hakenut tieoikeuden lakkauttamista kulkuyhteyden tarkoituksenmukaisemmaksi järjestämiseksi toisen ennestään olevan yksityistien kautta, voidaan tieoikeuden lakkauttaminen tehdä myös siten ehdollisena, että lakkauttaminen tulee voimaan vasta, kun tieosakas saa tieoikeuden toiseen yksityiseen tiehen.

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2018 vp

Jos tie tai sen osa lakkautetaan, siirtyy tienä ollut alue korvauksetta alueen omistajan hallintaan.

13 §

Yksityistien lakkaaminen ja muuttuminen kaduksi

Yksityistie tai sen osa lakkaa, kun sen liikennettä välittämään tarkoitettua kadun rakentamista tai parantamista koskeva maankäyttö- ja rakennuslain 86 §:n 3 momentissa tarkoitettu kadunpito päätös on tehty. Kadunpito päätöksessä on määrättävä, mitkä tiet tai tienosat lakkaavat. Kunnan on pyydettäessä annettava tieosakkaalle ja tiekunnalle tietoa kunnan tiedossa olevasta maankäytön toteutumistilanteesta siltä osin kuin sillä on vaikutusta kadunpito velvollisuuden alkamiseen.

Kunnan kadunpito velvollisuuden alettua sellaisen kadun osalta, jolle yksityistien tai sen osan liikenne on tarkoitettu siirtyväksi, tai kunnan ryhdyttyä sellaista katua rakentamaan, kunnan on otettava tällaisen kaduksi muuttuvan yksityistien tai sen osan tienpito hoidettavakseen. Tieosakkaalla tai tiekunnalla on oikeus saattaa kysymys kunnan velvollisuudesta ottaa tienpito hoidettavakseen toimivaltaisen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen käsiteltäväksi, ja se voi uhkasakolla velvoittaa kunnan täyttämään sanotun velvollisuuden.

Jos lakkaavan yksityistien tiealue ei kuulu 1 tai 2 momentissa tarkoitettuun katuun, sovelletaan, mitä 12 §:n 5 momentissa säädetään.

14 §

Sopimukseen perustuva oikeus tiehen

Jos oikeus tehdä tie toisen kiinteistön kautta tai käyttää ennestään olevaa tietä taikka 8 §:ssä tarkoitettu oikeus perustuu osapuolten välillä tehtyyn sopimukseen, sitoo sopimus ainoastaan niitä, jotka ovat sen tehneet tai hyväksyneet taikka ovat näiden perillisiä.

Tällaiseen sopimukseen perustuvaan oikeuteen sovelletaan, mitä tässä laissa tieoikeuden, tien tai sen osan sekä 8 §:ssä tarkoitettua oikeuden lakkauttamisesta säädetään.

15 §

Oikeus korvaukseen

Kiinteistön omistajalla, erityisen oikeuden haltijalla ja tieosakkaalla on oikeus saada korvaus tässä laissa tarkoitettua oikeuden perustamisesta, muuttamisesta tai lakkauttamisesta taikka muusta tähän lukuun perustuvasta toimenpiteestä aiheutuneesta vahingosta, haitasta tai kustannuksesta. Erityisen oikeuden haltijalle maksettava korvaus on otettava huomioon kiinteistön omistajalle tulevaa korvausta määrättäessä.

Oikeutta korvauksen saamiseen ei kuitenkaan ole, jos on sovittu tai ilmeisesti edellytetty, ettei korvausta makseta. Oikeutta korvaukseen ei ole myöskään yksityistietoimituksessa tietä varten osoitetulla alueella suoritettujen toimenpiteiden johdosta, jos niihin on ryhdytty vasta alueen tietarkoitukseen osoittamisen jälkeen. Korvaus on tällöin määrättävä sellaiseksi, miksi se olisi muodostunut, jos toimenpiteitä ei olisi suoritettu.

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2018 vp

Edellä 5 §:n 4 momentissa säädetystä rakentamisrajoituksesta aiheutuvasta haitasta voidaan korvausta määrätä suoritettavaksi vain, jos haitta on erittäin huomattava.

16 §

Korvausvastuu

Velvollinen 15 §:n mukaisen korvauksen suorittamiseen on se, joka hyötyy toimenpiteestä.

Korvaukset, jotka johtuvat 11 §:n 1 momentin mukaisista toimenpiteistä, maksaa se, joka on vaatinut toimenpiteen suorittamista. Korvaukset, jotka johtuvat 11 §:n 2 momentissa tarkoitettuisista toimenpiteistä, maksaa se, jonka tienkäytön vuoksi toimenpiteen suorittaminen on ollut tarpeen. Erityisestä syystä voidaan myös muu asianosainen määrätä osallistumaan korvausten suorittamiseen.

Korvaukset haitoista, vahingoista ja kustannuksista, jotka aiheutuvat 12 §:n 2 momentissa tarkoitettua yleisen tarpeen vuoksi tapahtuvasta tien, eräiden alueiden tai niiden osien lakkauttamisesta sekä uusien kulkuyhteyksien järjestämisestä, on määrättävä sen maksettavaksi, joka on lakkauttamista hakenut tai vaatinut. Asianosaisten kustannuksiin sovelletaan lisäksi, mitä kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain (603/1977) 82 §:ssä säädetään välttämättömistä edunvalvontakustannuksista.

17 §

Korvauksen määrääminen

Asianosaiset, joita korvaus koskee, saavat sopia korvauksen määrästä ja muista korvaukseen liittyvistä kysymyksistä. Sopimuksella ei saa kuitenkaan loukata kenenkään oikeutta. Korvauksia koskeva sopimus sitoo myös sitä, jolle asianosaisten oikeus kiinteistöön siirtyy. Jollei korvauksesta sovita, siitä määrätään yksityistietoimituksessa.

Korvauksen arvioimisessa ja maksettavaksi määräämisessä noudatetaan muilta osin, mitä kiinteistönmuodostamislaisissa korvauksista säädetään.

18 §

Tieoikeutta ja muita tiehen liittyviä oikeuksia koskeva päätöksenteko

Tieoikeuden ja 8 §:ssä tarkoitetun oikeuden perustamisesta, muuttamisesta ja lakkauttamisesta sekä muista tässä luvussa säädettyistä asioista päätetään yksityistietoimituksessa.

Ennestään rasitetun kiinteistön kohdalla yksityistien oikaisemista, leventämistä tai muuta parantamista varten tarpeellinen alue muuttuu tiealueeksi ilman yksityistietoimitustakin, jos kiinteistön omistaja on antanut suostumuksen tällaiseen toimenpiteeseen. Samalla oikaisun vuoksi tarpeettomaksi käynyt tiealueen osa lakkaa olemasta tiealuetta.

Jos tielle on perustettu tiekunta, myös tiekunta voi myöntää tieoikeuden ennestään olevaan tiehen ja tieoikeuden muun kuin kiinteistön hyväksi sekä lakkauttaa 12 §:n 3 momentissa tarkoitettua yksittäisen tieoikeuden tai 8 §:ssä tarkoitetun oikeuden. Jos korvauskysymyksistä ei tällöin sovita, voi asianosainen saattaa korvauskysymyksen yksityistietoimituksessa ratkaistavaksi.

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2018 vp

Jos tielle ei ole perustettu tiekuntaa, voidaan yksittäinen tieoikeus tai 8 §:ssä tarkoitettu oikeus lakkauttaa myös kiinteistörekisterinpitäjälle tehtävän ilmoituksen perusteella.

Luvan 5 §:n 3 momentissa tarkoitettuun rakennuksen, rakennelman tai kasvillisuuden poistamiseen, milloin asia ei tule ratkaistavaksi muusta syystä vireillä olevassa yksityistietoimituksessa, sekä poikkeuksen 5 §:n 4 momentissa tarkoitettusta rakentamisrajoituksesta myöntää kunnan rakennusvalvontaviranomainen. **Kunnan rakennusvalvontaviranomaisen päätöksestä perittävään maksuun sovelletaan, mitä maankäyttö- ja rakennuslain 145 §:ssä säädetään maksusta.**

3 luku

Tienpito ja tien käyttäminen

19 §

Tien rakentaminen

Tie on rakennettava sitä varten perustetun tieoikeuden mukaisesti.

Siltä osin kuin tieoikeutta perustettaessa ei ole annettu tarkempia määräyksiä, tie on rakennettava siten, että sen tarkoitus saavutetaan edullisesti ja että tiestä tai sen käyttämisestä ei aiheudu kenellekään tarpeetonta haittaa tai häiriötä taikka tarpeetonta haittaa ympäristölle tai muuta yleisen edun loukkausta. Rakentamisessa on otettava huomioon myös liikenneturvallisuus.

Tien rakentamisessa on tämän lain lisäksi noudatettava, mitä luonnonsuojelulaissa (1096/1996), vesilaissa (587/2011), muinaismuistolaisissa (295/1963), metsälain (1093/1996) 3 luvussa, ympäristönsuojelulaissa (527/2014) sekä muussa laissa säädetään. Jos tien rakentamiseen tai käyttämiseen muun lain mukaan vaaditaan viranomaisen lupa, tien rakentamiseen ei saa ryhtyä, ennen kuin lupa on myönnetty.

20 §

Määräaika sekä kustannusarvio ja suunnitelma tien rakentamisesta

Tieoikeutta perustettaessa voidaan asettaa määräaika, jonka kuluessa tie on rakennettava valmiiksi. Määräajan asettaminen ei kuitenkaan estä tien rakentamista määräajan kulumisen jälkeen. Jos määräaika ei ole asetettu, tie on rakennettava tieosakkaiden liikennetarpeen sitä vaatiessa.

Kun perustetaan tieoikeus uuden tien rakentamista varten, on tarvittaessa laadittava kustannusarvio ja suunnitelma tien rakentamisesta. Milloin 1 momentissa tarkoitettu määräaika asetetaan, kustannusarvio ja suunnitelma on kuitenkin aina laadittava.

21 §

Tien rakentaminen Natura 2000 -verkostoon sisältyvällä alueella tai sen läheisyydessä

Jos tien rakentaminen merkittävästi heikentäisi niitä luonnonarvoja, joiden perusteella alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää luonnonsuojelulaissa tarkoitettuun Natura 2000 -verkos-

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2018 vp

toon, eikä tien rakentamiselle olisi muutoin estettä, yksityistietoimituksen toimitusmiesten on yhteistyössä toimivaltaisen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa pyrittävä löytämään tien rakentamiselle sellainen vaihtoehto, jossa valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon sisällytettäväksi ehdottamalle tai siihen sisällytetylle alueelle aiheutuvat haitat jäävät mahdollisimman vähäisiksi.

Jos tien rakentaminen kohtuullisin lisäkustannuksin tien käyttäjän tarpeita tyydyttävästi palvelevalla tavalla ei ole mahdollista, valtio on vaadittaessa velvollinen korvaamaan haitan tai lunastamaan alueen, jonka hyväksi tieoikeutta on haettu perustettavaksi.

Natura 2000 -verkostosta säädetään muilta osin luonnonsuojelulain 10 luvussa. Tien rakentamisen kokonaan estymisestä aiheutuva 2 momentissa tarkoitettu haitan korvaaminen tai alueen lunastaminen käsitellään ja ratkaistaan luonnonsuojelulain 53 §:n 3 momentin mukaisesti.

22 §

Tien rakentamisen tai siirtämisen esteenä olevat rakennelmat

Jos laite tai rakennelma taikka sellainen erillinen rakennus, jota ei käytetä asuntona, on uuden tien rakentamisen tai tien siirtämisen esteenä niin, että tien tekeminen laitetta, rakennelmaa tai rakennusta siirtämättä aiheuttaisi kustannusten merkittävää nousua tai huomattavaa hankaluutta, eikä siirtämisestä aiheudu vahinkoa tai merkittävää haittaa sen omistajalle, yksityistietoimituksessa voidaan antaa oikeus siirtää laite, rakennelma tai rakennus soveliaaseen paikkaan. Omistajan vaatimuksesta rakennus voidaan myös määrätä lunastettavaksi.

23 §

Teettämisuhka

Toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi tieosakkaan, tiekunnan tai sellaisen kiinteistön omistajan, jonka kiinteistöä tieoikeus koskee, hakemuksesta tehostaa tämän lain nojalla annettua lainvoimaista tienpitoa koskevaa toimenpidettä koskevaa yksityistietoimituksen päätöstä tai tuomiota teettämisuhalla, jos toimenpiteeseen velvollinen ei ole ryhtynyt tarpeellisiin toimenpiteisiin yksityistietoimituksessa asetetussa määräajassa. Jos toimenpiteeseen velvollinen on tiekunta, on ennen teettämisuhan määräämistä täytäntöön pantavaksi toimitsijamiehelle tai hoitokunnalle varattava tilaisuus tulla asiassa kuulluksi ja, jos tienpitoa koskevaa asiaa ei ole käsitelty tiekunnan kokouksessa, sille on varattava tilaisuus antaa määräajassa lausuntonsa asiasta.

Jos toimenpiteeseen velvollinen ei ole ryhtynyt tarpeellisiin toimenpiteisiin teettämisuhan asettamispäätöksessä asetettuun määräaikaan mennessä, hakijan on teettämisuhan määräämiseksi täytäntöön pantavaksi ilmoitettava tästä toimivaltaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Teettämisuhka määrätään täytäntöön pantavaksi oikeuttamalla hakija tai muu yksityinen tekemään tai teettämään yksityistietoimituksen päätöksessä määrätyt toimenpiteet niihin velvollisen kustannuksella.

Teettämisuhkaan sovelletaan muutoin, mitä uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2018 vp

24 §

Tien kunnossapito

Tie on pidettävä tieosakkaiden liikennetarpeen edellyttämässä kunnossa niin, että kunnossapidosta ei aiheudu tieosakkaalle kohtuuttomia kustannuksia, että tiestä tai sen käyttämisestä ei aiheudu kenellekään tarpeetonta haittaa tai häiriötä taikka tarpeetonta haittaa ympäristölle tai muuta yleisen edun loukkausta. Kunnossapidossa on otettava huomioon myös liikenneturvallisuus.

Jos tie tai sen osa ei ole kenellekään tieosakkaalle välttämätön talvella, talvikunnossapito voidaan siltä osin jättää tekemättä.

Tien kunnossapidossa on tämän lain lisäksi noudatettava, mitä luonnonsuojelulaissa (1096/1996), vesilaissa (587/2011), muinaismuistolaisissa (295/1963), metsälain (1093/1996) 3 luvussa, ympäristönsuojelulaissa (527/2014) sekä muussa laissa säädetään. Jos tien kunnossapitoon liittyvään toimenpiteeseen muun lain mukaan vaaditaan viranomaisen lupa, toimenpiteeseen ei saa ryhtyä, ennen kuin lupa on myönnetty.

25 §

Liikenteen ohjauslaitteen asettaminen

Tielle on asetettava tieosakkaiden liikennetarpeiden, liikenneturvallisuuden ja tiestä aiheutuvien haittojen tarpeellisen ehkäisemisen kannalta välttämättömät liikenteen ohjauslaitteet.

Liikenteen ohjauslaitteen asettamisesta tielle säädetään muilta osin tieliikennelaissa (267/1981).

26 §

Liittymät ja tasoristeys

Toisen yksityistien tai kiinteistön liittämistä yksityistiehen vastaa liittyjä. Liittyjä on velvollinen tekemään ja pitämään kunnossa tällaisen liittymän. Jos velvollisuuden laiminlyönnistä aiheutuu ilmeistä vaaraa yksityistien liikenteelle, kunnossapidolle tai liikenneturvallisuudelle eikä liittyjä kehotuksesta huolimatta ole ryhtynyt tarpeellisiin toimenpiteisiin, voi tiekunta, tai jos sellaista ei ole perustettu, tieosakkaat ottaa työn tehdäkseen liittyjän kustannuksella.

Yksityistien liittämistä maantiehen säädetään maantielaisissa (503/2005). Yksityistien ja rautatien tasoristeuksesta säädetään ratalaisissa (110/2007).

27 §

Tieosakkaiden tienkäyttö

Tieoikeutta on käytettävä niin, ettei siitä aiheudu tielle tai millekään kiinteistölle tarpeetonta haittaa. Tieosakkaalla ei ole oikeutta poiketa 9 §:ssä tarkoitetuista määräyksistä ja rajoituksista ilman rasitetun kiinteistön omistajan lupaa.

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2018 vp

28 §

Muiden kuin tieosakkaiden oikeus käyttää tietä

Muiden kuin tieosakkaiden hyväksi tapahtuva yksityistien käyttäminen säännöllisiin ja tilapäisiin kuljetuksiin, säännölliseen kulkemiseen sekä tien kunnossapitokustannuksia selvästi lisäävän toimintaan on luvanvaraista. Lupaa tien käyttämiseen ei kuitenkaan tarvita jokamiehenoikeuden nojalla tapahtuvaan kulkemiseen tai välttämättömien viranomaistehtävien tai postilain (415/2011) mukaisen yleispalvelun toteuttamisen edellyttämään tienkäyttöön.

Lupa 1 momentissa tarkoitettuun tienkäyttöön voidaan antaa määräajaksi tai toistaiseksi. Toistaiseksi annettu lupa voidaan peruuttaa. Määräaikainen lupa voidaan peruuttaa, jos lupaehtoja ei noudateta tai käyttömaksua makseta.

Luvanvaraisesta tien käytöstä on suoritettava korvauksena käyttömaksu, jollei muuta sovita. Joka 1 momentin vastaisesti käyttää tietä, on velvollinen vaadittaessa suorittamaan tien käytöstä käyttömaksun. Käyttömaksun suuruudesta säädetään 38 §:ssä ja määrittämisestä 41 §:ssä.

Luvan 1 momentissa tarkoitettuun säännölliseen tienkäyttöön antaa tiekunta, tai, jos sellaista ei ole perustettu, tieosakkaat. Luvan tilapäiseen tienkäyttöön voi antaa myös tiekunnan toimitsijamies tai hoitokunta taikka tieosakas, jos tiekuntaa ei ole perustettu. Jos muulla kuin tieosakkaalla on välttämätön tarve käyttää tietä, eikä hänelle myönnetä siihen lupaa, lupa voidaan kuitenkin myöntää yksityistietoimituksessa.

29 §

Tien käytön kieltäminen ja rajoittaminen sekä tien sulkeminen

Tiekunta tai, jos sellaista ei ole perustettu, tieosakkaat voivat kieltää kaikilla tai joillakin moottori- tai hevosajoneuvoilla tapahtuvan tien käytön muilta kuin tieosakkailta tai rajoittaa tien käyttöä. Tällainen kieltäminen tai rajoitus ei ole esteenä tieosakkaan kiinteistölle kulkemiseen luvallisissa asioissa eikä estä tieosakasta taikka, jos osakkaat muodostavat tiekunnan, toimitsijamiestä tai hoitokuntaa antamasta edellä 28 §:ssä tarkoitettua lupaa tien tilapäiseen käyttämiseen, jos siihen on painavia syitä. Sellaisen tien käytön kieltämisestä tai rajoittamisesta, jonka kunnossapitoa valtio, tai kunta avustaa, säädetään 85 §:ssä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu kieltäminen tai rajoitus on annettava tiedoksi asettamalla tien varteen asianmukainen liikennemerkki tai muu liikenteen ohjauslaite.

Kiinteistönomistaja ei saa asettaa kiinteistöllään olevalle yksityistielle sulkulaitetta, jollei tiekunta tai, jos tiekuntaa ei ole perustettu, tieosakkaat anna siihen suostumustaan. Jos sulkulaitteen asettamiseen ei ole annettu suostumusta, yksityistietoimituksessa voidaan kuitenkin myöntää kiinteistönomistajalle oikeussulkulaitteen asettamiseen, jos se on kiinteistön käytölle liikenteestä aiheutuvan haitan tai liikenneturvallisuuden taikka muun erityisen syyn vuoksi tarpeen. Sulkulaitteen asettajan on huolehdittava siitä, että tieosakkailla on mahdollisuus käyttää tietä sulkulaitteesta huolimatta. Sellaisen tien sulkemisesta, jonka kunnossapitoa valtio tai kunta avustaa, säädetään 85 §:ssä.

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2018 vp

30 §

Yhdyskuntateknisten laitteiden sijoittaminen tiealueelle

Tiealueen tiekäyttöön ottamisen jälkeen suostumuksen kiinteistöä tai yhdyskuntaa palvelevan maahan sijoitettavan johdon ja sellaiseen liittyvän vähäisen laitteen sijoittamiseen antaa tiekunta tai, jos sellaista ei ole perustettu, tieosakkaat. Kiinteistön omistajan suostumusta ei tällöin tarvita.

Jos tien fyysinen sijainti poikkeaa tieoikeutta perustettaessa määritellystä tiealueesta, pidetään tiealueena maastossa sijaitsevaa tosiasiallisesti tiekäyttöön otettua aluetta, jos tien sijainti on vakiintunut eikä siitä ole osapuolten kesken erimielisyyttä.

Muilta osin 1 momentissa tarkoitettujen laitteiden sijoittamiseen sekä niiden muuttamiseen, poistamiseen ja sijoittamisesta maksettavaan korvaukseen sovelletaan, mitä maankäyttö- ja rakennuslain 161 ja 162 §:ssä sekä sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 28 luvussa säädetään.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun suostumuksen tiekunnan puolesta antaa toimitsijamies tai hoitokunta. Ennen suostumuksen antamista toimitsijamiehen tai hoitokunnan on ilmoitettava asiasta tieosakkaille. Ilmoitus on toimitettava tieosakkaille niin kuin tiekunnan kokouskutsu 61 §:n 1 momentin mukaan on toimitettava. Jos joku tieosakkaista vastustaa sijoittamista 21 päivän kuluessa toimitsijamiehen tai hoitokunnan ilmoituksen antamisesta, asiasta on päätettävä tiekunnan kokouksessa. Jos tiekuntaa ei ole perustettu, tieosakkaat päättävät suostumuksen antamisesta yhdessä.

31 §

Alueen käyttäminen tilapäisesti tienä

Jos yksityistien käyttö on tulvan, sortuman, maanvieremän, tiealueella olevaa johtoa koskevan kaivutyön tai muun sellaisen syyn takia väliaikaisesti estynyt, voidaan antaa oikeus ottaa toisen aluetta tilapäisesti tiekäyttöön (*tilapäinen kulkutie*). Edellytyksenä on, ettei tilapäisestä kulkutiestä aiheudu millekään kiinteistölle huomattavaa haittaa tai 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua yleisen edun loukkausta.

Jos välttämätöntä kuljetusta ei voida järjestää ennestään olevan tien kautta, voidaan kuljetusta varten antaa oikeus ottaa tilapäisesti käyttöön toisen aluetta (*tilapäinen kuljetusreitti*), mikäli siitä ei aiheudu millekään kiinteistölle huomattavaa haittaa tai 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua yleisen edun loukkausta.

Ellei asiasta ole osapuolten kesken sovittu, oikeus 1 ja 2 momentissa tarkoitettuun toisen alueen tilapäiseen käyttämiseen annetaan yksityistietoimituksessa. Jos tarve tilapäiselle kulkutielle on yllättävä ja äkillinen, ja tilapäinen kulkutie on kiinteistöjen liikennetarpeen kannalta välttämätön, tilapäistä kulkutietä varten tarvittavan alueen saa ottaa käyttöön ilman kiinteistön omistajan tai erityisen oikeuden haltijan suostumusta taikka yksityistietoimituksessa annettua oikeustakin.

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2018 vp

32 §

Väliaikainen kulkuoikeus

Sille, joka hallitsee määrättyä aluetta sitä omistamatta, voidaan antaa määräajaksi tai enintään siksi ajaksi, kun hallinta jatkuu, kulkuoikeus tietä myöten tai muutoin toisen alueen kautta, jos se on hänelle kulkuyhteyden saamiseksi välttämätöntä eikä siitä aiheudu millekään kiinteistölle huomattavaa haittaa tai 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua yleisen edun loukkausta. Ellei asiasta ole osapuolten kesken sovittu, kulkuoikeus annetaan yksityistietoimituksessa.

Jos yksityistietoimituksessa on kysymys tieoikeuden myöntämisestä tai sen ratkaisemisesta, onko jollakin tieoikeus tai sitä vastaava muuhun lakiin perustuva käyttöoikeus tiehen, voidaan yksityistietoimituksessa myöntää väliaikainen kulkuoikeus tällaiseen tiehen tai muutoin toisen alueen kautta sille, jonka omistaman kiinteistön hyväksi tai jonka elinkeinon harjoittamista varten tieoikeutta on yksityistietoimituksessa haettu, jos se on kulkuyhteyden saamiseksi välttämätöntä eikä siitä aiheudu millekään kiinteistölle huomattavaa haittaa tai 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua yleisen edun loukkausta. Väliaikainen kulkuoikeus lakkaa olemasta voimassa, kun edellä tarkoitettu yksityistietoimitus on saanut lainvoiman, jollei kulkuoikeutta myönnettäessä ole sen voimassaolosta toisin määrätty. Kulkuoikeus voidaan määrätä olemaan voimassa enintään vuoden siitä, kun mainittu yksityistietoimitus on saanut lainvoiman.

Määräalan kulkuyhteytenä saa käyttää emäkiinteistön tieoikeutta 1 momentissa tarkoitettua kulkuoikeutta hakematta siihen saakka, kunnes määräalan lohkominen on merkitty kiinteistörekisteriin.

33 §

Korvaukset

Edellä 22 §:n 1 momentissa tarkoitettujen laitteen, rakennelman tai rakennuksen omistajalla on oikeus korvaukseen siirtämisestä tai, jos rakennusta on vaadittu lunastettavaksi, lunastuksesta aiheutuvasta vahingosta, haitasta tai kustannuksesta. Oikeutta korvauksen saamiseen ei kuitenkaan ole, jos on sovittu tai ilmeisesti edellytetty, ettei korvausta makseta.

Alueen käyttämisestä 31 §:ssä tarkoitettuna tilapäisenä kulkutienä ja tilapäisenä kuljetusreitteinä, tien käyttämisestä 32 §:n mukaisen väliaikaisen kulkuoikeuden nojalla sekä aiheutuvasta haitasta ja vahingosta on suoritettava kohtuullinen korvaus.

Velvollinen 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen korvauksen maksamiseen on se, joka hyötyy toimenpiteestä.

Asianosaiset, joita korvaus koskee, saavat sopia korvauksen määrästä ja muista korvaukseen liittyvistä kysymyksistä. Sopimuksella ei saa kuitenkaan loukata kenenkään oikeutta. Korvauksia koskeva sopimus sitoo myös sitä, jolle asianosaisen oikeus kiinteistöön siirtyy. Jollei korvauksesta sovita, siitä määrätään yksityistietoimituksessa. Korvaus 32 §:n 2 momentissa tarkoitettua väliaikaisesta kulkuoikeudesta ratkaistaan kuitenkin ensisijaisesti siinä yksityistietoimituksessa, jossa kulkuyhteys muutenkin on ratkaistavana. Korvauksen arvioimisessa ja maksettavaksi määräämisessä noudatetaan, mitä kiinteistönmuodostamislaisissa korvauksista säädetään.

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2018 vp

4 luku

Tienpitovelvollisuus

34 §

Tienpitovelvollisuus

Yksityistiehen tieoikeuden saanut on velvollinen tieosakkaana osuutensa mukaan osallistumaan kyseisen yksityistien tienpitoon. Tienpitovelvollisuus alkaa, kun tieoikeus perustetaan ja päättyy, kun tieoikeus lakkaa.

35 §

Tienpitovelvollisuuden jakaminen ja tieyksiköt

Tienpitovelvollisuus ja siitä aiheutuvat kustannukset jaetaan tieosakkaiden kesken tieyksikköjen perusteella. Tieyksiköt vahvistetaan tieosakkaiden kesken tieyksikkölaskelmassa. Tienpitovelvollisuus jaetaan ja tieyksiköt lasketaan tieosakkaiden kesken sen hyödyn mukaan, jonka tien kullekin osakkaalle katsotaan tuottavan. Hyötyä arvioitaessa otetaan huomioon tieosakkaan tiedossa oleva tien käytön määrä ja laatu koko yksityistien pituudelta kuluvalle hetkellä ja tulevaisuudessa sekä tieosakkaan mahdollisesta elinkeinon harjoittamisesta johtuva tien käyttö.

Jos tienpito tuottaa joltakin tien osalta sellaista hyötyä, joka ei tule kaikkien tieosakkaiden hyväksi tai jos tiekunta on päättänyt suorittaa tienpidon joltakin tien osalta korkeampaa tai matalampaa tasoa vastaavana kuin yksityistiellä muuten, voidaan tienpitovelvollisuuden jakamiseksi määrätä eri tieyksiköt ottaen kuitenkin huomioon, mitä 19 ja 24 §:ssä tien rakentamisesta ja kunnossapidosta säädetään.

Tienpitovelvolliselle tieosakkaalle on määrättävä tieyksiköt vahvistamalla tarpeelliset tieyksikkölaskelman muutokset, kun annetaan tieoikeus ennestään olevaan tiehen. Jos tila, jolla on oikeus tiehen, on ositettu, on uusille tiloille samoin määrättävä tieyksiköt, mikäli nämä ovat osittamisessa saaneet tieoikeuden.

Tieosakkaan tulee ilmoittaa tienkäytössään tapahtuneista tai tapahtuvista muutoksista ja mahdollisista osakaskiinteistöjen ja määräalojen kaupoista tiekunnan toimielimelle tai, jos tiekuntaa ei ole perustettu, muille tieosakkaille. Tieyksiköistä, tieyksikkölaskelmasta ja niiden muutoksista päätetään yksityistietoimituksessa, tiekunnan kokouksessa tai järjestäytymättömällä tiellä osakkaiden kesken.

36 §

Tieyksiköinnin muuttaminen

Jos tienpitovelvollisuuteen tai sen jakoon vaikuttavat seikat ovat olennaisesti muuttuneet, on tieosakkaan vaatimuksesta tieyksikköjen jakoon tehtävä tarpeelliset muutokset tieyksikkölaskelmassa.

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2018 vp

Jos tieyksikkölaskelma on ollut voimassa vähintään viisi vuotta muuttumattomana, on tieosakkaalla 1 momentissa säädetystä edellytyksestä riippumatta oikeus vaatia, että jako toimitetaan kokonaan uudelleen.

37 §

Tiemaksu

Tieyksiköiden perusteella määrätään tiemaksut, jotka peritään tieosakkailta tienpitoon liittyvien kustannusten kattamiseksi.

Yksityistietoimituksessa tai tiekunnan kokouksessa voidaan päättää, että tiemaksuun sisältyy tieyksiköiden perusteella määrätyn maksun lisäksi kaikille tieosakkaille määrättävä samansuuruisen perusmaksu, joka kattaa enintään tiekunnan hallinnon hoitamisesta aiheutuvat välittömät kulut. Perusmaksun suuruus on pystyttävä todentamaan.

Mikäli tien rakentamisesta koitua hyöty pääasiallisesti tulee kiinteistön hyväksi vasta myöhemmin, kiinteistön omistajalla on oikeus vaatia, että tien tekemisestä johtuva tiemaksu määrätään hänen kiinteistönsä osalta suoritettavaksi enintään kymmenenä samansuuruisena vuotuismaksuna.

Jos tieosakas vaatii tienpitoa kokonaan tai tietyiltä osin suoritettavaksi ilmeisesti korkeampaa tasoa vastaavana kuin 19 ja 24 §:ssä edellytetään, osakkaan on, tarvittaessa ennakolta, suoritettava siitä aiheutuvat lisäkustannukset.

38 §

Käyttömaksu

Edellä 28 §:n 3 momentissa tarkoitettu käyttömaksu on määrättävä sen mukaan kuin katsotaan kohtuulliseksi ottamalla huomioon vastaavanlaisesta tien käytöstä osakkaalle määrättävä tiemaksu ja tien käyttämisestä mahdollisesti johtuva erityinen kunnossapitokustannusten lisääntyminen.

Yksityistietoimituksessa tai tiekunnan kokouksessa voidaan päättää, että käyttömaksuun sisältyy perusmaksu, joka kattaa enintään tiekunnan hallintoasioiden hoitamisesta aiheutuvat välittömät kulut. Perusmaksu on samansuuruisen tiekunnan tieosakkailla ja käyttömaksun piirissä olevilla. Perusmaksun suuruus on pystyttävä todentamaan.

Jos käyttömaksun määräämisperusteet ovat olennaisesti muuttuneet, käyttömaksu on muutettava asianosaisen vaatimuksesta.

39 §

Käyttömaksu tiemaksun sijaan

Metsätien tienpitoa varten tarvittavia varoja voidaan kerätä tiemaksujen sijaan tien käytön perusteella suoritettavina käyttömaksuina niiltä, jotka ovat tietä käyttäneet. Käyttömaksujen määräämisperusteet on tällöin vahvistettava ottamalla huomioon erilaisen käytön vaikutus tien kunnossapitokustannuksiin. Käyttömaksu on maksuunpantava kuljetuksen tapahduttua ja suoritettava maksuunpanossa määrättyinä aikana.

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2018 vp

Yksityistiehen kuuluvan lautan tai muun erityiskohteen pitoa varten tarvittavia varoja voidaan kerätä tiemaksujen sijaan käytön perusteella suoritettavina käyttömaksuina niiltä, jotka ovat kyseistä lauttaa tai muuta erityiskohdetta käyttäneet.

Jos joku on saanut tieoikeuden muun kuin tämän lain perusteella, voidaan tiemaksun sijasta määrätä käyttömaksu, jos tien käyttö on vain satunnaista. Käyttömaksu on tällöin vuotuismaksu, jollei toisin sovita, ja sen määrittämisperusteisiin sovelletaan, mitä 38 §:ssä säädetään.

Jos tieosakas käyttää tietä tilapäisesti tavalla, joka huomattavasti poikkeaa siitä, mikä on otettu huomioon tieyksikköjä määrättäessä, voidaan tällaista tilapäistä tienkäyttöä varten määrätä arvioitua tien käyttöä vastaava käyttömaksu. Maksu voidaan määrätä takautuvasti enintään kolmen vuoden ajalta määrittämisaikakohdasta lukien.

40 §

Korvaus aikaisemmin rakennetusta tiestä

Jos tieosakkaan tai sen, jolla on 32 §:n mukainen väliaikainen kulkuoikeus tai 28 §:n mukainen lupa käyttää tietä käyttömaksua vastaan, katsotaan hyötyvän huomattavasti tien rakentamisesta, joka on tapahtunut viidentoista viimeksi kuluneen vuoden aikana ennen kuin tieoikeus perustettiin tai tieosakkaan tienkäyttö huomattavasti lisääntyi tai käyttömaksut määrättiin, voidaan hänet velvoittaa maksamaan kohtuullinen korvaus tien rakentamisen kustannuksista. Korvausta määrättäessä on otettava huomioon tien rakentamisesta kulunut aika ja tiestä saatava hyöty. Korvausta koskeva asia ratkaistaan, kun tieoikeus perustetaan tai kun tieoikeuden haltijan tienkäyttö lisääntyy tai kun käyttömaksu määrätään.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei koske sellaista ositettaessa syntynyttä kiinteistöä, jota vastaavalta osalta tienpitovelvollisuus on jo otettu huomioon osittamisen kohteena olleen kiinteistön tienpitovelvollisuutta määrättäessä.

41 §

Tiemaksun ja käyttömaksun määrittäminen

Jos yksityistietä varten on perustettu tiekunta, se määrää tiekunnan kokouksessa tiemaksut sekä käyttömaksujen perusteet ja tarvittaessa käyttömaksut.

Tiemaksujen määrittämistä varten toimitsijamiehen tai hoitokunnan on laadittava ehdotus maksuunpanoluetteloksi. Maksuunpanoluettelossa perittäväksi ehdotetut tiemaksut jaetaan tieosakkeille tieyksikkölaskelmasta ilmenevän tieyksikkömäärän suhteessa.

Maksuunpanoluettelosta on ilmentävä tieoikeus, jonka perusteella tiemaksu peritään, maksuvelvollinen tieosakas, tieyksikkömäärä sekä tiemaksu eriteltynä niin, että siitä ilmenee tieyksikkömäärän perusteella perittävä tiemaksu sekä mahdollinen perusmaksu ja muut maksut.

Tiemaksut määrää tiekunta kokouksessaan hyväksymällä maksuunpanoluettelon. Jos kokous muuttaa perittävien tiemaksujen kokonaismäärää, sen on samalla tehtävä siitä aiheutuvat muutokset maksuunpanoluettelo. Tiekunnan kokouksessa voidaan tehdä myös tekniluonteisia oikaisuja maksuunpanoluettelo. Jos tiekuntaa ei ole perustettu, tiemaksuista päättävät tieosakkaat yhdessä.

Käyttömaksun perusteet hyväksyy tiekunta ja näiden perusteiden mukaisesti tiekunta, toimitsijamies tai hoitokunta määrää käyttömaksun. Toimitsijamies tai hoitokunta perii käyttömaksun.

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2018 vp

Jos tiekuntaa ei ole perustettu, käyttömaksuista päättävät tieosakkaat yhdessä. Käyttömaksu voidaan määrätä takautuvasti enintään kolmen vuoden ajalta määräämisajankohdasta lukien.

Käyttömaksun suorittamiseen velvollisen on viivytyksettä tien käytön päätyttyä annettava selvitys kuljetetun tavarantoimittajan määräästä sekä kuljetustavasta ja -ajasta taikka tien muusta käytöstä toimitusmiehelle tai hoitokunnalle taikka, jos tiekuntaa ei ole perustettu, tieosakkaille tai sille tieosakkaalle, joka on antanut luvan tien käyttöön. Jos selvitystä ei anneta, maksun suuruus voidaan vahvistaa arvion perusteella.

42 §

Tiemaksun ja käyttömaksun periminen

Tiemaksu peritään maksuunpanoluettelon otteen perusteella jakäyttömaksu maksuunpanoluettelon tai tiekunnan, toimitusmiehen tai hoitokunnan muutoin vahvistaman määräyksen perusteella samoin kuin niiden erääntymispäivästä suoritettava kuuden prosentin vuotuinen korko ja kohtuulliset perintäkulut. Maksut, korko ja perintäkulut ovat suoraan ulosottokelpoisia. Niiden perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään. Valitus laittomasta maksuunpanosta tehdään käräjäoikeudelle.

Jos käyttömaksusta on erimielisyyttä, on se saatettava tiekunnan kokouksen ratkaistavaksi. Tällöin vasta tiekunnan päätöksen mukainen käyttömaksu on ulosottokelpoinen. (Uusi 2 mom.)

43 §

Korvaus tien kuntoon panemisesta

Jos tieosakas, tai se, jolla on 32 §:ssä tarkoitettu väliaikainen kulkuoikeus tai 28 §:ssä tarkoitettu lupa käyttää tietä käyttömaksua vastaan, on käyttänyt tietä tavalla, jota ei ole otettu huomioon tieyksikköjä, käyttömaksuja tai 33 §:n 2 momentin mukaista korvausta määrättäessä tai 27 §:n vastaisesti ja joka on huomattavasti lisännyt tien kulumista tai vaurioittanut sitä, hän on velvollinen korvaamaan tien kuntoon panemisesta aiheutuvat lisäkustannukset.

Jos joku, jolla ei ole tieoikeutta tai muuta oikeutta käyttää tietä, 28 §:n vastaisesti käyttää tietä ja vaurioittaa sitä, hän on velvollinen korvaamaan tien kuntoon panemisesta aiheutuvat lisäkustannukset.

44 §

Tieosakkaiden vastuu sitoumuksesta tai velvoitteesta

Yhteisestä tienpitoa varten tehdystä sitoumuksesta tai muusta velvoitteesta ovat vastuussa tieyksiköidensä mukaisessa suhteessa ne, jotka sitoumuksen tai muun velvoitteen syntyhetkellä olivat tieosakkaita.

Jos sitoumuksesta tai velvoitteesta johtuvaa maksua ei ole voitu kokonaan tai osittain periä joltakin vastuuvolliselta, vastaavat muut puuttuvasta erästä tieyksikköjensä mukaisessa suhteessa.

Sitoumuksesta johtuvasta vastuusta tapauksissa, joissa tieosakkaat eivät muodosta tiekuntaa, säädetään jäljempänä 69 §:ssä.

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2018 vp

45 §

Uuden tieosakkaan vastuu sitoumuksesta tai velvoitteesta

Kiinteistöä ositettaessa vastuu 44 §:ssä tarkoitettusta sitoumuksesta tai velvoitteesta siirtyy osittamisessa muodostetuille kiinteistöille näille määrättävien tieyksikköjen mukaisessa suhteessa.

Jos muussa kuin 1 momentissa mainitussa tapauksessa tulee sitoumuksen tai velvoitteen syntymisen jälkeen uusi tienpitovelvollinen ja sitoumuksen tai velvoitteen aiheuttaneesta toimenpiteestä koituu tietä käytettäessä myös hänelle hyötyä, voidaan tieyksikköjä hänelle määrättäessä samalla päättää, että hänen on vastattava sitoumuksesta tai velvoitteesta tieyksikköjensä mukaisesti, ei kuitenkaan suuremmalla kuin hänen sanotusta toimenpiteestä saamaansa hyötyä vastaavalla määrällä.

Kiinteistön omistuksen siirryttyä toiselle, on uusi omistaja vastuussa edelliselle omistajalle syntyneistä, tienpidosta johtuneista sitoumuksista ja velvoitteista, ei kuitenkaan edellisen omistajan laiminlyömistä rahana suoritettavista maksuista.

46 §

Tieosakkaan oikeus vaatia suorittamansa maksu siihen velvolliselta

Tieosakkaalla, joka on suorittanut maksun siihen velvollisen tieosakkaan puolesta, on oikeus periä suorittamansa maksu siihen velvolliselta tieosakkaalta.

Jos kiinteistön uusi omistaja on 45 §:n nojalla joutunut suorittamaan edellisen omistajan laiminlyömyksen tiemaksun taikka 44 §:ssä tarkoitettua aikaisemman sitoumuksen tai velvoitteen suorittamiseksi maksun, joka on aiheutunut tien rakentamisesta tai siitä, ettei joltakin maksuvelvolliselta ole saatu perityksi tämän osuutta, uudella omistajalla on oikeus periä suorittamansa maksu edelliseltä omistajalta.

Tässä pykälässä tarkoitettuja maksuja koskevat vaatimukset käsitellään käräjäoikeudessa.

47 §

Lakisääteinen panttioikeus ja vakuus tiemaksun suorittamisesta

Kiinteistö on panttina tämän lain mukaisista tieosakkaaseen kohdistuvista maksuista sekä niiden koroista niin kuin maakaaren (540/1995) 20 luvussa säädetään.

Korvausvelvollisen kiinteistö on panttina 43 §:n 1 momentissa sekä 23 ja 26 §:ssä tarkoitettuihin kustannuksiin niin kuin maakaaren 20 luvussa säädetään.

Jos tieosakas ei omista sellaista kiinteistöä, josta tiemaksut saadaan ottaa etuoikeudella, tieosakkaat voivat päättää, että edellä tarkoitettua tieosakkaan on annettava vakuus velan tai muun velvoitteen sen osan suorittamisesta, joka vastaa tieosakkaan osuutta vastuusta, taikka että tieosakkaan on ennakolta suoritettava osuutensa velasta tai muusta velvoitteesta. Ennakolta maksettua erää ei voida käyttää eikä ulosmitata muuhun tarkoitukseen kuin kysymyksessä olevan velvoitteen maksamiseen.

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2018 vp

5 luku

Yksityistien hallinto

48 §

Yksityistien hallinnointi

Yksittäistä tai useampaa yksityistietä hallinnoi tienpidosta vastaten tiekunta tai, jos sellaista ei ole perustettu, tieosakkaat keskenään sopimallaan tavalla.

Tieosakkaat voivat myös niin halutessaan valtuuttaa muun toimijan huolehtimaan yksityistien tienpidosta.

49 §

Tiekunnan perustaminen

Tiekunta perustetaan yksityistietoimituksessa tai tiekunnan perustamiskokouksessa, johon kaikki yksityistien tieosakkaat on kutsuttu jonkun tieosakkaan toimesta 61 §:n mukaista kutsumenettelyä noudattaen. Tiekunnan perustaminen voidaan tehdä myös kiinteistörekisterin pitäjän päätöksellä, jos asian käsitteleminen yksityistietoimituksessa ei ole erityisestä syystä tarpeen.

Yksityistietoimituksessa on määrättävä tietä koskevien asioiden hoitamista varten perustettavaksi tieosakkaiden muodostama tiekunta, jos sitä tieosakkaiden lukumäärän tai tienpidon asianmukaisen hoitamisen vuoksi tai muusta syystä on pidettävä tarpeellisena. Uutta rakentamatonta tietä ja ennestään olevaa tietä varten ei voida määrätä perustettavaksi yhteistä tiekuntaa, jos kaksi kolmannelle ennestään olevan tien läsnä olevista osakkaista sitä vastustaa.

Kun tiekunta perustetaan, on tiekunnan päätettävä, onko tiekunnan toimielimenä oleva toimittamies vai hoitokunta, valittava päätöksen mukaisesti toimeen henkilöt sekä tarvittava sijainen tai varajäsenet sekä tehtävä päätös tiekunnan nimestä ja tiekunnan sääntöjen käyttöönotosta. Mitä tässä laissa säädetään toimittamiehestä tai hoitokunnan jäsenestä, sovelletaan myös sijaiseen tai varajäseneseen.

Tiekunta syntyy, kun sen perustamisesta on tehty merkintä kiinteistötietojärjestelmään.

50 §

Yksityistietä koskeva tieto

Tiekunnan toimielimen on huolehdittava, että tiekunnasta on 89 §:n mukaiset ajantasaiset tiedot mainitussa pykälässä tarkoitettussa yksityistierekisterissä ja että yksityistiestä on 56 §:n 3 momentin 9 kohdassa tarkoitettuja painorajoituksia ja 29 §:n 1 momentissa tarkoitettua tien käytön kieltämistä tai rajoittamista koskevat ajantasaiset tiedot kansallisessa tie- ja katuverkon tietojärjestelmässä.

Mikäli tiekuntaa ei ole perustettu, on tieosakkaiden yhdessä varmistettava, että yksityistiestä on 56 §:n 3 momentin 9 kohdassa tarkoitettuja painorajoituksia ja 29 §:n 1 momentissa tarkoitettua tien käytön kieltämistä tai rajoittamista koskevat ajantasaiset tiedot kansallisessa tie- ja katuverkon tietojärjestelmässä.

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2018 vp

Tieosakkaan on annettava tiekunnalle tiekunnan hallinnon ja tienpidon järjestämiseksi tarpeelliset tiedot itsestään ja tienkäytöstään. Tieosakkaan on huolehdittava erityisesti osoitetietojensa ja niiden muutosten ilmoittamisesta. Jos tiekuntaa ei ole perustettu, tieosakkailla on oikeus saada yhteisen tienpidon järjestämiseksi tarpeelliset tiedot toisistaan. (Uusi 3 mom.)

51 §

Tiekunnan säännöt

Tiekunta voi laatia itselleen hallintoaan ja muuta toimintaansa koskevat säännöt. Tiekunnan säännöissä on mainittava ainakin tiekunnan nimi, tiekunnan kotipaikka ja tiekunnan toimielin. Säännöissä voidaan poiketa tämän lain säännöksistä, jos se on erikseen sallittu. Muissa tiekunnan säännöissä päätettävissä asioissa on noudatettava, mitä tässä laissa säädetään.

Jos tiekunnan säännöissä poiketaan tämän lain säännöksistä, tiekunnan on hyväksyttävä säännöt yksimielisesti. Muussa tapauksessa enemmistöpäätös riittää.

Tiekunnan säännöt eivät saa loukata tieosakkaalle tässä laissa säädettyjä oikeuksia tai tieosakaiden yhdenvertaisuutta. Kaikilla tieosakkailla on oikeus pyynnöstä saada toimitsijamieheltä tai hoitokunnan puheenjohtajalta jäljennös tiekunnan säännöistä.

Tieosakas on oikeutettu saattamaan säännöt tiekunnan kokouksen käsiteltäväksi ja tarkastettavaksi.

Säännöt tulevat voimaan, kun sääntöjen hyväksymisestä on tehty merkintä kiinteistötietojärjestelmään.

52 §

Tiekunnan toimivalta

Tiekunta voi tehdä tienpitoa varten tarpeellisia sitoumuksia, hankkia irtainta omaisuutta, päättää kiinteistöä tai yhdyskuntaa palvelevan maahan sijoitettavan johdon ja sellaiseen liittyvän vähäisen laitteen sijoittamisesta tiealueelle sekä kantaa ja vastata velvoitteistaan. Tiekunta voi hankkia, ostaa tai tarjota tiekunnan jäsenille myös muita palveluja, joista on määrätty tiekunnan säännöissä.

53 §

Tiekunnan toimitsijamiehen tai hoitokunnan valitseminen

Tiekunta valitsee toimitsijamiehen tai hoitokunnan jäsenet enintään neljäksi vuodeksi kerrallaan. Hoitokuntaan on valittava kolmesta viiteen varsinaista jäsentä, jollei säännöissä määrätä toisin. Jos varsinaisia jäseniä on kolme, on valittava ainakin yksi varajäsen. Toimitsijamiehelle voidaan valita sijainen. Edellä mainittuihin tehtäviin valittavalta on hankittava suostumus. Valittava henkilö voi olla muukin kuin tieosakas.

Toimitsijamiehellä ja hoitokunnan jäsenellä sekä tilityksen tarkastajilla, jos sellaiset on valittu, on oikeus saada tehtävästään tiekunnan kokouksen määräämä kohtuullinen palkkio sekä korvaus tehtävästä heille aiheutuneista kustannuksista.

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2018 vp

54 §

Hoitokunnan järjestäytyminen ja ilmoitus Maanmittauslaitokselle

Hoitokunta valitsee varsinaisten jäsentensä keskuudesta puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan, ellei tiekunta ole heitä valinnut.

Hoitokunta kokoontuu puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan kutsusta ja on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja puolet varsinaisista jäsenistä henkilökohtaisesti tai varajäsenen edustamana ovat paikalla.

Hoitokunnan päätökseksi katsotaan se mielipide, jota enemmistö on kannattanut. Jos äännet meivät tasan, puheenjohtajan ääni ratkaisee.

Hoitokunnan on järjestäydyttävä heti tultuaan valituksi. Hoitokunnan ja toimitsijamiehen on tehtävä Maanmittauslaitokselle 89 §:n mukaiset tiedot sisältävä ilmoitus tiekunnan perustamisesta sekä tiekuntaa ja sen toimielintä koskevista muutoksista.

55 §

Toimitsijamiehen ja hoitokunnan vastuu sekä esteellisyys

Toimitsijamiehen ja hoitokunnan tulee huolellisesti hoitaa tiekunnan asioita. Jos ne ovat tahallaan tai huolimattomuuttaan aiheuttaneet tiekunnalle vahinkoa tehtävänsä suorittaessaan, ne ovat velvollisia korvaamaan sen, jollei toimenpidettä, josta vahinko on aiheutunut, ole tilitystä tarkastettaessa tai muutoin hyväksytty.

Tiekunnan kokous voi vapauttaa toimitsijamiehen, hoitokunnan jäsenen tai tilityksen tarkastajan tehtävästään ennen toimikauden päättymistä.

Toimitsijamies tai hoitokunnan jäsen ei saa osallistua hänen ja tiekunnan välistä taloudellisesti merkittävää sopimusta koskevan eikä muunkaan sellaisen merkittävän asian käsittelyyn eikä ratkaisemiseen, jossa hänen yksityinen etunsa saattaa olla ristiriidassa tiekunnan edun kanssa.

56 §

Toimitsijamiehen ja hoitokunnan tehtävät

Tiekunnan teiden tienpidosta ja tiekunnan hallinnosta sekä niiden asianmukaisesta järjestämisestä tiekunnan antamien ohjeiden mukaisesti huolehtii toimitsijamies tai hoitokunta. Toimitsijamies tai hoitokunta vastaa myös siitä, että tiekunnan varainhoito ja sen valvonta on asianmukaisesti järjestetty.

Tiekunnan nimen kirjoittaa toimitsijamies tai, jos on asetettu hoitokunta, sen puheenjohtaja tai kaksi hoitokunnan jäsentä yhdessä taikka säännöissä päätetyllä tavalla. Tiekuuntaa edustaa tuomioistuimissa ja muissa viranomaisissa toimitsijamies tai hoitokunnan jäsen taikka näiden sijainen tai varajäsen.

Muulla tässä laissa säädetyn lisäksi toimitsijamiehen ja hoitokunnan on erityisesti:

1) pidettävä tiliä tiekunnan tuloista, menoista, varoista ja veloista sekä esitettävä tiekunnan kokouksessa tarkastettavaksi tilitys edelliseltä varainhoitokaudelta;

2) laadittava ehdotus tiekunnan talousarvioksi seuraavaa varainhoitokautta varten ja esitettävä se tiekunnan kokouksessa vahvistettavaksi;

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2018 vp

3) laadittava tiekunnan kokouksen vahvistettavaksi ehdotus tieyksikkölaskelmasta tieyksiköiden määräämiseksi tai niiden jaon muuttamiseksi;

4) laadittava tiekunnan kokouksen vahvistettavaksi 41 §:ssä tarkoitettu ehdotus maksuunpanoluetteloksi ja käyttömaksujen perusteiksi sekä tarvittaessa käyttömaksuiksi, niiden muutoksiksi ja uudelleen määräämiseksi;

5) määrättävä käyttömaksu vahvistettujen perusteiden ja kysymyksessä olevan kuljetuksen mukaisesti;

6) huolehdittava tie- ja käyttömaksujen perimisestä;

7) kutsuttava koolle tiekunnan vuosikokous ja tarvittaessa ylimääräinen kokous;

8) kiellettävä tai rajoitettava liikennettä toistaiseksi tai määräajaksi tiellä tai sen osalla, jos se kelirikon, yllättävien sääolosuhteiden tai muun vastaavan syyn vuoksi on tarpeen tien vaurioitumisen ehkäisemiseksi tai liikenneturvallisuuden sitä vaatiessa;

9) määrättävä, milloin siihen katsotaan olevan syytä, sillan, lautan tai muun tienosan suurin sallittu kuormitus ja huolehdittava tiedon saattamisesta kansalliseen tie- ja katuverkon tietojärjestelmään;

10) annettava, tarvittaessa määräämillään ehdoilla, lupa 28 §:n 4 momentissa tarkoitettuun tien tilapäiseen käyttämiseen tai sillan, lautan tai muun tienosan sallitun kuormituksen ylittämiseen taikka muuhun erityiseen kuljetukseen, joka saattaa vaurioittaa tietä;

11) laadittava tarvittaessa tiekunnan kokousta varten esitys tiekunnan säännöistä tai niiden muuttamisesta;

12) pidettävä pöytäkirjaa kokouksistaan ja niissä tehdyistä päätöksistä; sekä

13) kutsuttava tiekunnan kokous koolle esitetyn oikaisuvaatimuksen ratkaisemiseksi tai ratkaista itse tekemäänsä päätöstä koskeva oikaisuvaatimus.

57 §

Tiedoksianto tiekunnalle

Haasteen, viranomaisen käskyn tai muun tiedoksiannon katsotaan tulleen tiekunnan tietoon, kun se on laillisessa järjestyksessä annettu tiedoksi kiinteistötietojärjestelmästä ilmenevälle toimitsijamiehelle taikka hoitokunnan jäsenelle. Jos tieto on annettu henkilölle, joka kiinteistötietojärjestelmän mukaan on toimitsijamies taikka hoitokunnan jäsen, tiedoksi antaminen katsotaan päteväksi, vaikka asianomainen henkilö ei enää hoitaisi kysymyksessä olevaa tehtävää.

58 §

Tiekunnan kokous

Tieosakkaat päättävät tienpidosta ja muista tiekuntaa koskevista asioista tiekunnan kokouksessa.

Tiekunnan kokous voidaan pitää myös sähköisessä toimintaympäristössä, jos tiekunnan kokouksessa niin päätetään tai tiekunnan säännöissä niin määrätään.

Tiekunnan kokouksessa on muualla tässä laissa säädetyn lisäksi päätettävä erityisesti:

1) talousarvion vahvistamisesta seuraavaa tai kuluvaan varainhoitokautta varten sekä tiekunnan varainhoitokauden alkamis- ja päättymisajasta;

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2018 vp

- 2) edellisen varainhoitokauden tilityksen tarkastamisesta ja hyväksymisestä tai kahden henkilön määräämisestä ennakolta ja jäljestäpäin tarkastamaan tilitys ja antamaan kokoukselle selostus tarkastuksen tuloksesta;
- 3) toimitsijamiehen tai hoitokunnan vastuuvapauden myöntämisestä;
- 4) toimitsijamiehen tai hoitokunnan valitsemisesta ja tehtävistään vapauttamisesta;
- 5) tieyksikkölaskelman vahvistamisesta;
- 6) tiemaksujen maksuunpanoluettelon ja käyttömaksun perusteiden sekä tarvittaessa käyttömaksujen vahvistamisesta;
- 7) rahalainan ottamisesta;
- 8) kiinteistönmuodostamislain 103 §:n 2 momentissa tarkoitetun rajankäynnin hakemisesta, milloin se on tienpitoa varten tarpeen;
- 9) tienpitoa koskevien ohjeiden antamisesta toimitsijamiehelle tai hoitokunnalle;
- 10) muun kuin tieosakkaan säännöllistä tien käyttöä koskevan luvanmyöntämisestä;
- 11) tieoikeuden perustamisesta ennestään olevaan tiehen tai **tiekunnan perustaman** tieoikeuden lakkauttamisesta;
- 12) tiekunnan säännöistä;
- 13) ulkopuolisen toimijan valtuuttamisesta huolehtimaan tien hallinnoinnista ja tienpidosta;
- 14) **tieosakkaiden tekemistä, tienpitoon liittyvistä aloitteista.** (Uusi 14 kohta)

59 §

Päätöksenteko tiekunnassa

Tieosakkaat käyttävät äänioikeuttaan tiekunnan kokouksessa tieyksiköinnin mukaan. Kenenkään osakkaan äänimäärä ei kuitenkaan saa ylittää kolmeakymmentä prosenttia kokouksessa edustettuina olevien osakkaiden yhteisestä tieyksikkömäärästä. Tiekunnan kokouksen aluksi on tehtävä päätös ääniosuuksista.

Äänestettäessä asiat ratkaistaan äänten enemmistöllä lukuun ottamatta 51 §:n 2 momentissa ja 68 §:ssä tarkoitettuja päätöksiä. Äänten mennessä tasan tulee päätökseksi se mielipide, johon kokouksen puheenjohtaja on yhtynyt.

Tieosakkaalla on oikeus valtuuttaa toinen henkilö käyttämään puolestaan puhe- ja äänivaltaansa tiekunnan kokouksessa.

60 §

Tiekunnan kokouksen ajankohta

Tiekunnan on pidettävä vuosikokous vuosittain sekä tarpeen mukaan muita kokouksia. Tiekunnan kokouksen ajankohdasta voidaan päättää tiekunnan kokouksessa tai säännöissä. Tiekunnan kokous on lisäksi pidettävä, jos vähintään neljännes tieosakkaista vaatii kokousta pidettäväksi.

Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, tieosakkaat voivat tiekunnan kokouksessa tai säännöissä päättää, ettei tiekunta pidä vuosikokousta kaikkina vuosina. Vuosikokousta vastaava kokous on kuitenkin pidettävä vähintään joka neljäs vuosi ja siihen sovelletaan, mitä vuosikokouksesta säädetään.

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2018 vp

61 §

Tiekunnan kokouksen koollekutsuminen

Tiekunnan kokouksen kutsuu koolle toimitsijamies tai hoitokunta tai muu tiekunnan säännöissä määritelty taho. Kirjallinen kokouskutsu on toimitettava jokaiselle tieosakkaalle, jonka postiosoite on tiekunnan tiedossa tai joka on ilmoittanut tiekunnalle sähköpostiosoitteen tai muun tietoliikenneyhteyden kutsun toimittamista varten. Tiekunnan säännöissä voidaan määrätä myös muusta täydentävästä tavasta ilmoittaa tiekunnan kokouksen ajankohta. **Kokouskutsu on toimitettava aikaisintaan kahta kuukautta ja viimeistään kahta viikkoa ennen tiekunnan kokousta. Tiekunnan säännöissä voidaan pidentää lyhyempää määräaika ja lyhentää pidempää määräaika.**

Vuosikokouksen kokouskutsussa on mainittava ehdotuksesta maksuunpanoluetteloksi sekä kokouksessa päätettävistä tienpitoa koskevista merkittävistä asioista. Tiekunnan säännöt on toimitettava tieosakkaille kokouskutsun liitteenä. Ylimääräisen kokouksen kokouskutsussa on mainittava ne asiat, joista kokouksessa päätetään. Ehdotus maksuunpanoluetteloksi on vähintään kahden viikon ajan ennen kokousta pidettävä tieosakkaiden nähtävänä kokouskutsussa ilmoitetussa paikassa tai se on toimitettava tieosakkaille kokouskutsun liitteenä.

Tieosakkaille tulee varata mahdollisuus tutustua edellisen vuosikokouksen jälkeen laadittuihin tiekunnan toimielimen kokouksiin ja päätöksiä koskeviin pöytäkirjoihin. Pöytäkirjat on vähintään kahden viikon ajan ennen kokousta pidettävä tieosakkaiden nähtävänä kokouskutsussa ilmoitetussa paikassa.

Jos toimitsijamies tai hoitokunta tai muu tiekunnan säännöissä määritelty taho laiminlyö vuosikokouksen koollekutsumisen tai kieltäytyy kutsumasta tieosakkaita ylimääräiseen kokoukseen, voidaan kokous tieosakkaan hakemuksesta pitää yksityistietoimituksen yhteydessä toimitusinsinöörin johdolla taikka toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusvoi tieosakkaan hakemuksesta, varattuaan toimitsijamiehelle tai hoitokunnalle tilaisuuden tulla kuulluksi, oikeuttaa hakijan kutsumaan tieosakkaat kokoukseen siten kuin 1 momentissa säädetään.

Mitä 1—3 momentissa säädetään tieosakkaasta, koskee myös muita asianosaisia, joiden asiaa tiekunnan kokouksessa käsitellään.

62 §

Tiekunnan kokouksen pöytäkirja

Kokouksen puheenjohtajan tai muun tiekunnan säännöissä määritellyn tahon on huolehdittava siitä, että kokouksessa tehdyistä päätöksistä laaditaan pöytäkirja. Pöytäkirja on kokouksen puheenjohtajan allekirjoitettava sekä vähintään kahden kokouksessa sitä varten valitun henkilön tarkastettava tai kokouksen itsensä hyväksyttävä. Pöytäkirjan tulee olla asianosaisten nähtävänä liitteenä viimeistään neljäntoista päivän kuluttua kokouksen päättymisestä.

Kaikilla tieosakkailla ja muilla, joita kokouksessa käsitellyt asiat koskevat, on oikeus pyynnöstä saada toimitsijamieheltä tai hoitokunnan puheenjohtajalta ote tai oikeaksi todistettu jäljennös pöytäkirjasta.

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2018 vp

63 §

Tiekuntaan kohdistuvat muutokset

Kahden tai useamman tiekunnan yhdistämisestä, tiekunnan jakamisesta sekä tiekunnan lakkauttamisesta päätetään yksityistietoimituksessa tai kyseisten tiekuntien päätöksillä. Tie kuntien yhdistäminen ja tiekunnan jakaminen sekä lakkauttaminen voidaan tehdä myös kiinteistörekisterin pitäjän päätöksellä, jos asian käsitteleminen yksityistietoimituksessa ei ole erityisestä syystä tarpeen. Tien tai tienosan liittämistä tiekunnan tiehen voidaan päättää yksityistietoimituksessa tai tiekunnan ja liitettävän tienosan tieosakkaiden sopimuksella.

Yhdistyminen ja jakaminen voidaan tehdä tiekuntien omilla päätöksillä, jos jakautuva tai jokin yhdistyvä tiekunta on hyväksynyt yhdistymisen tai jakautumisen sekä tulevan tiekunnan tieyksiköinnin omassa kokouksessaan. Jos tiekunta on perustettu 49 §:n 2 momentin perusteella, tiekunnan lakkauttamisesta on tiekunnan ilmoitettava kiinteistörekisterinpitäjälle ja samalla toimitettava viimeinen tieyksikkölaskelma.

Kun maantie lakkautetaan, on ensisijaisesti selvitettävä mahdollisuutta liittää lakkauttamisen seurauksena perustettava yksityistie jo olemassa olevaan tiekuntaan.

Edellä 1–2 momentissa tarkoitettujen muutosten edellytyksenä on, että muutos on tienpidon tarkoituksenmukaisen järjestämisen kannalta tarpeellinen eikä aiheuta millekään kiinteistölle huomattavaa haittaa. Toimitsijamiehen tai hoitokunnan on tehtävä kiinteistötietojärjestelmään ilmoitus 1–3 momentissa tarkoitetuista muutoksista. Muutos tulee voimaan, kun siitä on tehty merkintä kiinteistötietojärjestelmään.

64 §

Tiekunnan, toimitsijamiehen tai hoitokunnan päätöksen oikaisu

Tieosakas tai muu asianosainen, jonka oikeutta tiekunnan kokouksen tai perustamiskokouksen taikka toimitsijamiehen tai hoitokunnan päätös koskee, saa vaatia tiekunnan kokoukselta päätöksen oikaisemista sillä perusteella, että päätös ei ole syntynyt laillisessa järjestyksessä taikka on lain tai tiekunnan sääntöjen vastainen taikka loukkaa hänen oikeuttaan.

Oikaisuvaatimus on esitettävä 30 päivän kuluessa päätöksen tekemisestä. Tie kunnan toimitsijamiehen tai hoitokunnan on 30 päivän kuluessa oikaisuvaatimuksen tekemisestä kutsuttava tiekunnan kokous koolle käsittelemään oikaisuvaatimus. Toimitsijamiehellä tai hoitokunnalla on myös oikeus itse samassa ajassa ratkaista itse tekemäänsä päätöstä koskeva oikaisuvaatimus.

Kanteen nostamisesta tiekuntaa vastaan säädetään 65 §:n 3 momentissa.

65 §

Tiekunnan päätöksen moittiminen

Tieosakas tai muu asianosainen voi moittia tiekunnan kokouksen tai perustamiskokouksen päätöstä tiekuntaa vastaan ajettavalla kanteella, jos:

1) asian käsittelyssä ei ole noudatettu menettelyä koskevia tämän lain säännöksiä tai tiekunnan sääntöjä;

2) päätös on tämän lain tai tiekunnan sääntöjen vastainen;

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2018 vp

3) päätös loukkaa hänen oikeuttaan tai teiosakkaiden yhdenvertaisuutta.

Moitekanteen johdosta annettavassa tuomiossa päätös voidaan kantajan vaatimuksesta julistaa pätemättömäksi tai sitä voidaan muuttaa. Päätöstä voidaan muuttaa vain, jos voidaan todeta, mikä sisältöinen päätöksen olisi pitänyt olla.

Moitekanne tiekuntaa vastaan on nostettava maa-oikeutena toimivassa käräjäoikeudessa kolmen kuukauden kuluessa päätöksen tekemisestä. Toimivaltainen on se käräjäoikeus, jonka yhteydessä toimivan maa-oikeuden tuomiopiirissä sijaitsee tie, jota asia koskee. Jos tie sijaitsee kahden tai useamman maa-oikeutena toimivan käräjäoikeuden tuomiopiirissä, asian ratkaisee se käräjäoikeus, jonka yhteydessä toimivan maa-oikeuden tuomiopiirissä sijaitsee pääosa siitä tiestä, jota asia koskee.

Jos päätös koskee sellaisen asianosaisen oikeutta, joka ei ole teiosakas ja joka ei ole ollut siinä kokouksessa saapuvilla, jossa päätös on tehty, hänellä on oikeus nostaa moitekanne kolmen kuukauden kuluessa siitä päivästä, kun hän on saanut todisteellisen tiedon päätöksestä. Jos päätöksen johdosta on tehty 64 §:ssä tarkoitettu oikaisuvaatimus, teiosakkaalla tai muulla asianosaisella on kuitenkin oikeus nostaa kanne tiekuntaa vastaan käräjäoikeudessa 30 päivän kuluessa oikaisuvaatimukseen annetun päätöksen tiedoksisaamisesta.

Asianosaisilla on oikeus hakea valittamalla muutosta käräjäoikeuden 1 momentissa tarkoitettuun asiaan antamaan ratkaisuun siten kuin oikeudenkäymiskaaressa säädetään. Toimivaltainen hovioikeus on se, jonka tuomiopiirissä tiekunnan tie sijaitsee. Jos tie sijaitsee kahden tai useamman hovioikeuden tuomiopiirissä, toimivaltainen on se hovioikeus, jonka tuomiopiirissä sijaitsee pääosa siitä tiestä, jota asia koskee.

66 §

Tiekunnan verovapaus

Tiekunta on vapaa suorittamasta valtiolle, kunnalle ja seurakunnalle veroa sille tämän lain nojalla kertyneen tulon ja omaisuuden perusteella.

67 §

Tiekunnan velkojen erääntyminen ja tiekunnan purkautuminen

Kun velkoja on vaatinut tiekuntaa maksamaan erääntyneen velan, eikä tiekunnalla ole varoja sen maksamiseen, toimitsijamiehen tai hoitokunnan on viivytyksettä ryhdyttävä toimenpiteisiin velan suorittamista varten koottavien tiemaksujen maksuunpanemiseksi ja perimiseksi teiosakkailta.

Kun tiekunnan hallinnoima tie lakkaa, tiekunnan velat erääntyvät maksettaviksi. Tiekunta katsotaan purkautuneeksi, kun sen velat on maksettu. Jos tiekunnan varat ovat velkoja suuremmat, on ylijäämä, jos teiosakkaiden välisistä oikeussuhteista ei muuta johdu, jaettava tien lakkauttamispäätöksen aikana voimassa olleiden tieyksikköjen mukaan. Ennen ylijäämän jakamista on tien lakkauttamisvuodelle maksettu valtion- ja kunnanavustus siltä osin kuin sitä ei ole käytetty tienpitoon palautettava kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun tien lakkauttamista koskeva päätös on saanut lainvoiman.

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2018 vp

68 §

Ulkopuolisen toimijan valtuuttaminen

Tiekunnan kokous voi yksimielisesti päättää, tai jos tiekuntaa ei ole perustettu, tieosakkaat voivat keskenään sopia muun toimijan tai yhteisön valtuuttamisesta huolehtimaan yksityistien hallinnoinnista ja tienpidosta korkeintaan neljäksi vuodeksi kerrallaan. Valtuuttaminen toteutetaan tieosakkaiden ja valtuutettavan toimijan kesken tehtävällä sopimuksella.

Ulkopuolisen toimijan tai yhteisön valtuuttamisen jatkamisesta on päätettävä tiekunnan kokouksessa yksimielisellä päätöksellä tai, jos tiekuntaa ei ole perustettu, tieosakkaiden sopimuksella. Jos valtuutuksen jatkamisesta ei tehdä päätöstä 1 momentissa mainitun ajan puitteissa, katsotaan valtuutuksen päättyneen.

Ulkopuolinen toimija käyttää valtuutuksen nojalla sitä päätösvaltaa, joka tämän lain mukaan kuuluu tiekunnalle tai tieosakkaille, jos ei toisin sovita. Ulkopuolinen toimija on tällöin vastuussa tiestä samalla tavalla kuin tiekunta tai tieosakkaat olisivat siitä vastuussa.

Tienpidon valtuuttamisesta muulle taholle koskevasta menettelystä voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

69 §

Järjestäytymättömät tieosakkaat

Jos tieosakkaat eivät muodosta tiekuntaa, on tienpitoa koskeva tieosakkaiden toimenpide sellaisenaan osakasta sitova vain, mikäli siitä on sovittu kirjallisesti. Tietä koskevasta sopimuksesta tai sitoumuksesta ovat sopijapuolelle vastuussa ainoastaan ne tieosakkaat, jotka ovat tehneet sopimuksen tai sitoumuksen.

Jos tieosakkaiden välillä on erimielisyyttä velvollisuudesta osallistua toisen osakkaan tietä varten suorittamien toimenpiteiden kustannuksiin ilman osakkaiden kesken tehtyä sopimusta, on yksityistietoimituksessa ratkaistava, onko toimenpiteestä saavutettu hyöty koitunut kyseisen osakkaan hyväksi, ja tarvittaessa velvoitettava, mikäli vaatimus on tehty kolmen vuoden kuluessa toimenpiteen suorittamisesta, osakas korvaamaan kohtuullinen, enintään kuitenkin hänen saamaansa hyötyä vastaava osa kustannuksista.

Tieosakkaalla on oikeus hakea yksityistietoimitusta, jossa voidaan määrätä tiekunta perustettavaksi 49 §:n 2 momentissa säädetyin edellytyksin.

70 §

Kantaminen ja vastaaminen ilman tiekuntaa

Tieosakkaat, jotka eivät muodosta tiekuntaa, kantavat ja vastaavat yhdessä tietä koskevissa asioissa.

Tieosakas saa kuitenkin yksin ajaa kannetta kaikkien osakkaiden hyväksi. Oikeus voi kuitenkin määrätä, että muut tiedossa olevat osakkaat tai ainakin ne heistä, joita asia erityisesti koskee, on haastettava asiassa kuultaviksi. Osakkaalla, joka yksin on ajanut kannetta, on oikeus saada muilta osakkailta näiden osuus kuluista, jos se, mitä oikeudenkäynnillä on voitettu, tähän riittää tai näiden osallistuminen kuluihin muutoin harkitaan kohtuulliseksi.

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2018 vp

Jos tieosakkaita on useita, järjestäytymättömien tieosakkaiden haastamiseen sovelletaan, mitä oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 11 §:ssä säädetään. Tuomioistuin voi kuitenkin asiaa käsitellessään määrätä kantajan haastamaan kuultavaksi sellaisen tieosakkaan, jolle ei ole erikseen annettu tietoa haasteesta.

6 luku

Yksityistietoimitus

71 §

Yksityistietoimitus

Yksityistietoimituksessa voidaan käsitellä ja ratkaista:

- 1) tieoikeuden ja muiden 2 luvussa säädettyjen oikeuksien perustaminen, muuttaminen ja lakkauttaminen;
- 2) tiealueen sekä varastoalueen, autopaikka-alueen ja venevalkama-alueen ulottuvuus;
- 3) 9 §:ssä tarkoitettujen tieoikeuden ja muun oikeuden rajoitusten määrääminen ja muuttaminen;
- 4) suoja- ja näkemäalueiden perustaminen;
- 5) 5 §:n 4 momentissa tarkoitetun rakentamisrajoituksen asettaminen;
- 6) 20 §:n 1 momentissa tarkoitetun määräjän asettaminen sekä 20 §:n 2 momentissa tarkoitettun kustannusarvion ja suunnitelman laatiminen;
- 7) 22 §:ssä tarkoitetun oikeuden antaminen laitteen, rakennelman tai rakennuksen siirtämiseen;
- 8) luvan myöntäminen 28 §:ssä tarkoitettuun luvanvaraiseen tienkäyttöön;
- 9) 29 §:ssä tarkoitetun oikeuden myöntäminen kiinteistönomistajalle sulkulaitteen asettamiseen;
- 10) 31 §:ssä tarkoitetun oikeuden antaminen toisen alueen käyttämiseen tilapäisesti tienä;
- 11) 32 §:ssä tarkoitetun väliaikaisen kulkuoikeuden antaminen;
- 12) tienpitovelvollisuuden jakaminen ja tieyksikköjen vahvistaminen sekä tieyksikköjen jaon muuttaminen;
- 13) 37 ja 38 §:ssä tarkoitetusta perusmaksusta päättäminen;
- 14) tiekuntien perustaminen, yhdistäminen, jakaminen ja lakkauttaminen;
- 15) järjestäytymättömien tieosakkaiden väliset 69 §:n 2 momentissa tarkoitetut erimielisyydet;
- 16) tämän lain mukaiset korvaukset, ellei niistä ole osapuolten kesken sovittu;
- 17) epäselvyydet siitä, mikä on ennestään olevan tien asema ja leveys sekä siitä onko jollakin tieoikeus tai vastaava muu lakiin perustuva käyttöoikeus;
- 18) epäselvyydet siitä, onko tie tehty perustetun tieoikeuden mukaisesti tai onko tie tasoltaan sellainen, kuin sen tarkoitus edellyttää; ellei tie ole tieoikeuden mukainen tai tarkoitustaan vastaava, yksityistietoimituksessa voidaan määrätä tie parannettavaksi tarkoituksensa edellyttämään tasoon;sekä
- 19) muut tämän lain mukaan yksityistietoimituksessa ratkaistavaksi säädettyt asiat sekä muut tämän lain mukaan ratkaistavat asiat, jollei toisin säädetä.

Yksityistietoimituksessa ratkaistava asia voidaan ratkaista myös muun kiinteistönmuodostamislainsäädännön mukaisesti tarkoitetun kiinteistötoimituksen yhteydessä, jos se on tarkoituksenmukaista. Ilman eri

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2018 vp

määräystä voidaan yksityistietoimituksen yhteydessä suorittaa kiinteistönmääritys, milloin toimenpide on tarpeen tiealueen määrittämiseksi tai muun tässä laissa tarkoitetun toimenpiteen suorittamiseksi.

Yksityistietoimituksen suorittamisesta huolehtii Maanmittauslaitos taikka asemakaava-alueella se viranomaisena, joka kiinteistörekisterilain (392/1985) 5 §:n mukaisesti toimii kiinteistörekisterin pitäjänä asianomaisella alueella.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut asiat voidaan käsitellä ja ratkaista yksityistietoimituksessa riippumatta siitä, onko samasta asiasta aikaisemmin päätetty tiekunnan kokouksessa.

72 §

Muun toimenpiteen suorittaminen yksityistietoimituksessa

Yksityistietoimituksessa voidaan ratkaista myös muut kysymyksessä olevaa tietä koskevat, yksityistietoimituksessa ratkaistavat asiat kuin ne, joiden ratkaisemiseksi toimitus on tullut vireille.

Yksityistietoimituksen yhteydessä voidaan päättää myös tien tai tienosan liittämistä tiekunnan tiehen tai erottamisesta siitä samoin kuin kahden tai useamman tiekunnan yhdistämisestä taikka tiekunnan jakamisesta tai lakkauttamisesta sekä tieoikeuksien perustamisesta muuhunkin kuin toimitusmääräyksessä tarkoitettuun tiehen, jos tiet liittyvät toisiinsa ja toimituksen tällainen laajentaminen on tarpeellista.

73 §

Yksityistietoimituksen hakeminen

Yksityistietoimitusta haetaan kirjallisesti Maanmittauslaitokselta. Jos yksityistietoimitus koskee kokonaan asemakaava-aluetta, jolla kunta kiinteistörekisterilain 5 §:n mukaisesti huolehtii kiinteistörekisterin pitämisestä, toimitusta haetaan kunnan kiinteistörekisterin pitäjältä.

Yksityistietoimitusta saa hakea tieosakas, kiinteistön tai muun rekisteriyksikön omistaja ja osaomistaja, yhteisen alueen osakas, 6 §:ssä tarkoitettu elinkeinonharjoittaja tai muu pykälässä tarkoitettu taho, tiekunta, jonka tietä asia koskee, sekä kunta, toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tai valtio. Yksityistietoimitusta tien aseman ja leveyden sekä tiehen kohdistuvien oikeuksien selvittämiseksi saa hakea myös kiinteistöön kohdistuvan erityisen oikeuden haltija. Ilman hakemusta Maanmittauslaitos tai muu kiinteistörekisterin pitäjä voi panna vireille yksityistietoimituksen kiinteistönmuodostamislain 283 §:ssä tarkoitettussa tilanteessa.

Hakemuksesta on käytävä ilmi:

- 1) mitä toimenpidettä haetaan ja tarpeen mukaan hakemuksen peruste;
- 2) mitä kiinteistöjä tai aluetta toimitus on tarkoitettu koskemaan;
- 3) hakijan nimi ja osoite;
- 4) hakijan tiedossa olevat muut asianosaiset;
- 5) tiekunnan toimitsijamies tai vähintään yksi hoitokunnan varsinainen jäsen, jos hakemus koskee tietä, jonka osakkaat muodostavat tiekunnan; sekä
- 6) hakijan, hänen laillisen edustajansa tai asiamiehensä puhelinnumero sekä se postiosoite ja sähköinen osoite, johon toimitusta koskevat ilmoitukset lähetetään.

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2018 vp

74 §

Kunnan ja viranomaisten asianosaisuus

Kun kysymys on uuden tien rakentamisesta tai ennestään olevan tien siirtämisestä, kunta on asianosainen.

Silloin kun tie johdetaan maantien, rautatien tai kanavan alueelle, kyseisen liikenneväylän pidosta vastaava viranomais on asianosainen.

Silloin, kun tie johdetaan Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen tai muun erityisiä luontorvoja sisältävän alueen läheisyyteen, luonnonsuojelulain 6 §:n 2 momentissa tarkoitettu viranomais on asianosainen. Yleistä etua valvova viranomais on asianosainen muissakin sen valvomaan etuun vaikuttavissa toimituksissa.

75 §

Tilusvaihto ja alueen siirto yksityistietoimituksessa

Yksityistietoimituksen yhteydessä toimitusmiehet voivat ilman eri määräystä suorittaa sellaisen tilusvaihdon tai alueen siirtämisen, jonka suorittamistarve johtuu tien tekemisestä, tien tai tieoikeuden lakkauttamisesta taikka tieoikeuden muusta muuttamisesta, jos yksityistietoimituksen hakija tai asianomaisen alueen omistaja sitä vaatii, taikka tilusvaihto tai alueen siirtäminen on tärkeää tarkoituksenmukaisen kiinteistöjaotuksen aikaansaamiseksi, eikä siitä aiheudu kenellekään huomattavaa haittaa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen tilusvaihdon edellytyksenä on, että sillä voidaan:

1) välttää sellaisen haitan syntyminen, joka estäisi kulkuyhteyttä koskevan järjestelyn suorittamisen;

2) vähentää huomattavasti niitä kustannuksia tai korvauksia, joita kulkuyhteyden järjestelystä muutoin aiheutuisi; tai

3) vähentää merkittävästi haittaa, joka kulkuyhteyden järjestelystä aiheutuisi kiinteistön tai sen osan tarkoituksenmukaiselle käyttämiselle.

Jos tilusvaihtoa ei voida sopivasti suorittaa, voidaan tilusvaihdon sijasta 2 momentissa säädettyin edellytyksin tai asianomaisten kiinteistöjen omistajien niin sopiessa arvoltaan vähäinen alue siirtää kiinteistöstä toiseen rahana suoritettavaa täyttä korvausta vastaan.

Tilusvaihdossa ja alueen siirtämisessä arvioidaan kiinteistöstä toiseen siirtyvä alue erikseen luovuttavan ja vastaanottavan kiinteistön kannalta. Jos nämä arvot eroavat toisistaan, erotus on määrättävä sen asianomaisen korvattavaksi, joka hyötyy tällaisen toimenpiteen suorittamisesta.

Muilta osin tilusvaihtoon ja alueen siirtämiseen sovelletaan, mitä kiinteistönmuodostamislaisissa säädetään.

76 §

Alueellinen yksityistietoimitus

Alueella, jolla tieoikeudet ovat epäselvät tai jolla liikenteellisten olosuhteiden muuttumisen vuoksi on tarpeen tehdä tai lakkauttaa teitä taikka muutoin järjestellä tieoikeuksia, voidaan tarkoituksenmukaisten tieyhteyksien järjestämiseksi ja tieoikeuksien saattamiseksi vastaamaan

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2018 vp

muuttuneita olosuhteita suorittaa tällaista aluetta koskeva yksityistietoimitus (*alueellinen yksityistietoimitus*). Alueellisen yksityistietoimituksen kohteena oleva alue on rajattava riittävällä tarkkuudella toimituksen alussa erillisellä päätöksellä.

Alueellista yksityistietoimitusta saa hakea kunta, tiekunta tai kiinteistön omistaja. Jos 1 momentissa tarkoitettu tieyhteyksien järjestely on tarpeen paikallisen liikenteen vähentämiseksi maantiellä taikka rautatien tasoristeyksien vähentämisen tai poistamisen vuoksi, alueellisen yksityistietoimituksen suorittamista saa hakea myös maantien tai radan pitäjä. Alueellista yksityistietoimitusta haetaan Maanmittauslaitokselta, joka antaa toimitusmääräyksen ja huolehtii toimituksen suorittamisesta silloinkin, kun toimitus koskee kokonaan asemakaava-aluetta. Jos yleinen etu vaatii, Maanmittauslaitos voi antaa määräyksen alueellisen yksityistietoimituksen suorittamiseen myös omasta aloitteestaan.

Alueellisen yksityistietoimituksen kohteena olevalla alueella ennestään olevat tiet, jotka käyvät tiejärjestelyjen johdosta tarpeettomiksi, voidaan lakkauttaa selvittämättä niihin oikeutettuja kiinteistöjä, jollei ole erityistä syytä muunlaiseen menettelyyn. Jos tieoikeus vahvistetaan alueellisessa yksityistietoimituksessa perustamisen edellytyksiä tutkimatta entiseen paikkaansa, mahdollisessa myöhemmässä tieoikeuden siirtämisestä koskevassa toimituksessa olosuhteiden muutos tutkitaan kuitenkin siirrettävää tieoikeutta vastaavan alkuperäisen tieoikeuden perustamisajankohdan mukaan.

77 §

Sopimus yksityistietoimituksen perusteena

Jos asianosaiset ovat sopineet tieoikeutta tai tienpitoa koskevista kysymyksistä, yksityistietoimitus suoritetaan sopimuksen mukaisesti, jollei sopimus loukkaa jonkun oikeutta tai ole jonkun asianosaisen kannalta kohtuuton.

Jos havaitaan, että sopimus on ristiriidassa 4 §:n säännösten kanssa tai se rasittaisi kiinteistöä huomattavasti enemmän kuin tämän lain säännökset sallivat, ei kyseistä sopimusta voida näiltä osin käyttää yksityistietoimituksen perusteena.

78 §

Pöytäkirjaan merkittävät tiedot

Yksityistietoimituksen pöytäkirjaan tai muuhun toimituskirjaan on sen lisäksi, mitä kiinteistönmuodostamislaisissa säädetään, merkittävä 89 §:n 3 momentissa tarkoitettut tiedot tarpeellisten merkintöjen tekemiseksi yksityistierekisteriin.

79 §

Yksityistietoimituksen kustannukset

Yksityistietoimituksen kustannukset on hakijan suoritettava. Jos toimituksessa on useita tieosakkaita, toimituskustannukset voidaan määrätä tieosakkaiden suoritettaviksi tieyksikköjen mukaan tai, jollei tätä jakoperustetta johonkin tieosakkaaseen voida kohtuudella soveltaa, sen mukaan kuin harkitaan kohtuulliseksi. Asianosainen, joka ei ole tieosakas, voidaan, jos sitä asian

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2018 vp

laatu huomioon ottaen on pidettävä kohtuullisena, määrätä suorittamaan kustannukset tai osa niistä vähentämällä vastaavasti muiden maksuvelvollisten osuuksia.

Jos tiekunta on perustettu, voidaan tieosakkaiden suoritettava määrä 1 momentissa tarkoitetuista kustannuksista periä tiekunnalta.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, sovelletaan myös alueelliseen yksityistietoimitukseen, yksityistietoimituksessa suoritettavaan tilusvaihtoon tai alueen siirtoon sekä silloin, kun yksityistietä koskeva asia käsitellään muun kiinteistötoimituksen yhteydessä. Jos alueellinen yksityistietoimitus on tullut vireille hakemuksesta ja se on ollut osittain tai kokonaan yleisen edun vaatima, voidaan toimituskustannukset tai osa niistä maksaa valtion varoista. Asiasta päättävät toimitusmiehet.

Toimituskustannuksiin sovelletaan muilta osin, mitä kiinteistönmuodostamislain 16 luvussa säädetään.

80 §

Yksityistietoimituksen rekisteröinti

Yksityistietoimituksen rekisteröintiin sovelletaan, mitä kiinteistönmuodostamislain 192 §:ssä säädetään.

Jos alueellisessa yksityistietoimituksessa tehtyyn ratkaisuun on haettu muutosta, alueellisesta yksityistietoimituksesta voidaan tehdä merkinnät kiinteistörekisteriin muutoksenhausta huolimatta niiden kiinteistöjen osalta, joita muutoksenhaku ei koske. Myös muutoksenhaun kohteena olevien kiinteistöjen osalta alueellisesta yksityistietoimituksesta voidaan tehdä merkinnät kiinteistörekisteriin, jos muutoksenhaku ei vaikuta tieoikeuden vahvistamiseen taikka tehtäviin merkintöihin. Kiinteistörekisterin pitäjän on näissä tapauksissa pyydettävä maa- ja metsätalouden ministeriöltä lupa rekisteröintiin. Asian ratkaisee maa- ja metsätalouden puheenjohtaja.

81 §

Muutoksenhaku yksityistietoimituksessa annettuun päätökseen

Yksityistietoimituksen vireillä ollessa saa hakea muutosta ratkaisuun, joka koskee oikeutta olla asianosaisena yksityistietoimituksessa, estemuistutuksen hylkäämistä tai toimituksen keskeyttämistä. Yksityistietoimituksen vireillä ollessa saa hakea erikseen muutosta myös ratkaisuun, joka koskee tien asemaa tai sitä, ketkä ovat tieosakkaita, jos toimitusinsinööri katsoo muutoksenhaun sallimisen kesken toimituksen tarkoituksenmukaiseksi.

Muutoksenhaussa yksityistietoimituksessa tehtyyn ratkaisuun sovelletaan muilta osin, mitä kiinteistönmuodostamislain 16 luvussa säädetään.

82 §

Muu yksityistietoimituksia koskeva lainsäädäntö

Valtioneuvoston asetuksella voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä menettelystä yksityistietoimituksessa.

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2018 vp

Sen lisäksi, mitä edellä tässä luvussa säädetään, yksityistietoimitukseen sovelletaan, mitä kiinteistönmuodostamislaisissa kiinteistötoimituksista säädetään.

Yksityistietoimituksessa ja muuta viranomaispäätöstä tehtäessä on lisäksi noudatettava, mitä luonnonsuojelulaisissa, vesilaisissa, muinaismuistolaisissa, metsälain 10 §:ssä sekä ympäristönsuojelulaisissa säädetään.

7 luku

Avustukset

83 §

Valtionavustus

Valtio voi vuosittain myöntää valtion talousarviossa tähän tarkoitukseen osoitetun määrärahan rajoissa avustusta tiekuntien neuvontaan ja opastukseen ja sitä tukevan materiaalin ja palveluiden tuottamiseen sekä sellaisen yksityistien tienpitoon, jota koskevien asioiden hoitamista varten on perustettu tiekunta. Edellytyksenä on lisäksi, että tiekuntaa ja yksityistietä koskevat tiedot yksityistierekisterissä sekä tie- ja katuverkon tietojärjestelmässä ovat ajantasaiset niin kuin 50 §:ssä edellytetään.

Valtionavustuksen myöntämisestä ja lakkauttamisesta päättää se toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jonka toimialueella tie tai suurin osa siitä on.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä valtionavustusmäärärahan jaosta.

84 §

Kunnan avustus

Kunta päättää sen varoista yksityistien tienpitoon myönnettävistä avustuksista, avustuksen ehdoista ja käytön valvonnasta samoin kuin tien tekemisen tai kunnossapidon ottamisesta kokonaan tai osaksi kunnan suorittavaksi. Edellytyksenä avustuksen myöntämiselle tienpitoon on, että tietä koskevien asioiden hoitamista varten on perustettu tiekunta ja että tiekuntaa ja yksityistietä koskevat tiedot yksityistierekisterissä sekä tie- ja katuverkon tietojärjestelmässä ovat ajantasaiset niin kuin 50 §:ssä edellytetään.

85 §

Liikenteen salliminen avustettavalla tiellä

Jos valtio, tai kunta tämän tai muun lain perusteella avustaa tiekuntaa tai tieosakkaita yhteisesti tien kunnossapidossa, tien käyttämistä muuhun kuin tieosakkaiden hyväksi tapahtuvaan liikenteeseen ei saa kieltää tai tietä sulkea sinä ajanjaksona, jota avustus koskee.

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2018 vp

Sama koskee tietä, jonka kunnossapidosta kunta vastaa kustannuksellaan. Tien käytöstä 28 §:n nojalla suoritettavan maksun periminen voidaan kieltää tien kunnossapitoa koskevassa avustuspäätöksessä.

Jos muusta kuin tieosakkaiden hyväksi tapahtuvasta liikenteestä aiheutuu huomattavaa haittaa kiinteistön tai rekisteriyksikön omistajalle tai liikenneturvallisuudelle, voidaan avustettavan tien käyttö kunnan suostumuksella muiden kuin tieosakkaiden hyväksi kieltää tai sitä rajoittaa taikka avustettava tie sulkea. Kunnan on pyydettävä ennen tällaisen suostumuksen antamista toimivaltaiselta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta lausunto.

Jos valtio tai kunta tämän tai muun lain perusteella avustaa tiekuntaa tai tieosakkaita yhteisesti tien rakentamisessa taikka tie on tehty kokonaan tai osaksi kunnan varoilla, on kymmenen vuoden ajan viimeisen avustuserän nostamisesta tai kunnan tekemän tietyön päättymisestä lukien noudatettava, mitä edellä tässä pykälässä säädetään tien käyttämisestä muiden kuin tieosakkaiden hyväksi tapahtuvaan toimintaan tai liikenteeseen.

86 §

Kielto käyttää avustusta velan suoritukseen

Valtion tai kunnan varoista myönnettyä avustusta ei voida ulosmitata velan suoritukseksi.

87 §

Valtionavustuslain soveltaminen

Tässä luvussa tarkoitettuihin valtionavustuksiin sovelletaan muilta osin valtionavustuslakia (688/2001).

88 §

Muutoksenhaku

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen jakamaa valtionavustusta koskevaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Toimivaltainen hallinto-oikeus on se, jonka tuomiopiirissä yksityistie sijaitsee.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi hakea muutosta 85 §:n 2 momentissa tarkoitettua kunnan suostumusta koskevaan päätökseen.

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2018 vp

8 luku

Erinäiset säännökset

89 §

Yksityistierekisteri

Maanmittauslaitos pitää rekisteriä niistä yksityisistä teistä, joita koskevien asioiden hoitamista varten on perustettu tiekunta (*yksityistierekisteri*). Yksityistierekisteri on osa kiinteistötietojärjestelmästä ja siitä tuotettavasta tietopalvelusta annetun lain (453/2002) 3 §:ssä tarkoitettua kiinteistötietojärjestelmää. Maanmittauslaitos pitää yksityistierekisteriä myös niistä yksityisistä teistä, jotka sijaitsevat asemakaava-alueella.

Yksityistierekisterin käyttötarkoituksena on:

1) mahdollistaa kiinteistöön kohdistuvien tiekunnan osakkaiden hyväksi perustettujen tieoikeuksien ja muiden käyttöoikeuksien kirjaaminen oikeuksien vahvistamiseksi sekä sivullisten etujen turvaamiseksi;

2) edistää tässä laissa tarkoitettujen yksityistietoimitusten, kiinteistötoimitusten ja muiden yksityistieasioiden käsittelyä;

3) edistää tietojärjestelmien kehittämistä;

4) varmistaa tiekuntien tieoikeuksia ja muita käyttöoikeuksia koskevan tiedon saatavuus kiinteistöjä ja tiekuntien hallinnoimia yksityisteitä koskevien oikeustoimien ja hankkeiden valmistelua, tekemistä ja valvontaa sekä tuomioistuinn- että viranomaistoimintaa varten.

Yksityistierekisteriin merkitään:

1) tiekunnan nimi, tunnus, kunta, jonka alueella tie sijaitsee, ja tien ulottuvuus;

2) toimitsijamiehen tai hoitokunnan puheenjohtajan nimi, henkilötunnus ja yhteystiedot sekä näitä tietoja koskevat muutokset;

3) tiekunnan säännöt, jos tiekunta on vahvistanut sellaiset itselleen;

4) 8 §:ssä tarkoitettu oikeus ja kiinteistö, jota oikeus rasittaa, samoin kuin tieto siitä, kuuluuko oikeus tieosakkaille yhteisesti vai joillekin heistä;

5) tien tai tienosan liittäminen tiekunnan tiehen tai siitä erottaminen samoin kuin kahden tai useamman tiekunnan yhdistäminen taikka tiekunnan jakaminen tai lakkauttaminen;

6) tiekunnan tien tai sen osan lakkauttaminen tai lakkaaminen.

Jollei tässä laissa toisin säädetä, henkilötietojen salassapitoon ja luovuttamiseen sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999) sekä muuhun henkilötietojen käsittelyyn henkilötietolakia (523/1999). Siitä, miten kiinteistötietojärjestelmästä luovutetaan tietoja, säädetään kiinteistötietojärjestelmästä ja siitä tuotettavasta tietopalvelusta annetun lain 6 §:ssä.

Yksityistierekisteriin merkittävät tiedot säilytetään pysyvästi, jollei lailla toisin säädetä. Jos rekisterin tiedot ovat muuttuneet, aikaisempien tietojen säilyminen ja käytettävyys on varmistettava tiedot erikseen arkistoimalla tai tietotekniikan mahdollistamalla muulla tavalla.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä yksityistierekisteristä ja menettelystä 3 momentin mukaisten tietojen merkitsemisessä siihen.

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2018 vp

90 §

Asian uudelleen tutkiminen olosuhteiden olennaisen muutoksen johdosta

Jos olosuhteet ovat olennaisesti muuttuneet sen jälkeen, kun tieoikeudesta tai muusta tiehen liittyvästä oikeudesta tai tienpitovelvollisuuden jakamisesta päätettiin taikka sovittiin, asianosaisella on oikeus saattaa kysymys uudelleen tutkittavaksi tämän lain mukaan.

91 §

Päätösten välitön täytäntöönpano

Tämän lain nojalla yksityistietoimituksessa tai tiekunnan kokouksessa tehty päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakutuomioistuimella toisin määrää. Maa-oikeus on tällöin päätösvaltainen myös, kun siinä on vain maa-oikeuden puheenjohtaja.

Yksityistietoimituksessa tai tiekunnan kokouksessa tehtyä päätöstä ei kuitenkaan saa panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman, kun kyse on siitä, onko 4, 8 tai 22 §:ssä tarkoitettu oikeus myönnettävä. Myöskään 63 §:ssä tarkoitettua päätöstä taikka tien tai 8 §:ssä tarkoitettujen oikeuksien lakkauttamista koskevaa päätöstä ei saa panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman.

Jos maksu muutoksenhaun johdosta poistetaan tai sitä alennetaan, liikaa maksettu määrä on palautettava ja maksettava sille kuuden prosentin vuotuista korkoa maksupäivästä takaisinmaksupäivään.

92 §

Vakuus välittömän täytäntöönpanon yhteydessä

Pantaessa täytäntöön päätöstä ennen kuin se on saanut lainvoiman, on täytäntöönpanon hakijan asetettava vakuus sen vahingon korvaamisesta, joka saattaa asianosaiselle aiheutua siitä, että täytäntöönpanon perusteena olevaa päätöstä valituksen johdosta muutetaan. Vakuuden asettamiseen sovelletaan, mitä siitä ulosottokaareissa (705/2007) säädetään.

93 §

Kertakaikkisen korvauksen suorittaminen ennen toimenpiteeseen ryhtymistä

Tämän lain mukaiseen toimenpiteeseen, jonka aiheuttamasta vahingosta tai haitasta on maksettava kertakaikkinen korvaus, ei saa ryhtyä ilman asianomaisen kiinteistön omistajan suostumusta ennen kuin korvaus on suoritettu tai, jos korvausta ei ole lainvoimaisesti vahvistettu, sen suorittamisesta korkoineen on asetettu vakuus.

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2018 vp

9 luku

Voimaantulo

94 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
Tällä lailla kumotaan yksityisistä teistä annettu laki (358/1962), jäljempänä kumottu laki.

95 §

Vireillä olevia asioita koskevat siirtymäsäännökset

Kumotun lain mukaisissa tielautakunnissa tämän lain voimaan tullessa vireillä olevien asioiden käsittelyyn sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Tielautakunnat lakkaavat 31 päivänä joulukuuta 2019. Tielautakunnassa mainittuna päivänä vireillä olevan asian käsittely siirtyy tämän lain mukaan toimivaltaiselle viranomaiselle ja siihen sovelletaan tätä lakia.

96 §

Muutoksenhakua koskevat siirtymäsäännökset

Päätökseen, joka on tehty ennen tämän lain voimaantuloa, haetaan muutosta tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Jos tuomioistuin kumoo päätöksen, joka on tehty ennen tämän lain voimaantuloa, ja palauttaa asian kokonaisuudessaan uudelleen käsiteltäväksi, asia käsitellään ja ratkaistaan tämän lain mukaisesti.

97 §

Muut siirtymäsäännökset

Ennestään olevan tien tiealue vastaa tämän lain tarkoittamaa tiealuetta sellaisena, kuin se oli lain voimaan tullessa.

Tiekuntia koskevia tämän lain säännöksiä sovelletaan myös ennen tämän lain voimaantuloa perustettuihin tiekuntiin.

Mitä 14 §:ssä säädetään sopimukseen perustuvista oikeuksista, koskee myös kumotun lain 21 §:ssä tarkoitettuja sopimuksia ja niihin perustuvia oikeuksia.

Jos tienpito on ennen tämän lain voimaan tuloa järjestetty kumotun lain 32 §:ssä tarkoitettun tienjaon perusteella, se on järjestettävä tämän lain mukaisesti 31 päivään joulukuuta 2020 mennessä

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2018 vp

Kumotun lain 105—107 §:n mukaan yksityisiksi teiksi katsottuihin teihin sovelletaan tätä lakia.

Kiinteistön omistajan ennen tämän lain voimaan tuloa kumotun lain mukaisesti asettama veräjä, puomi tai muu sulkulaite saa olla paikoillaan vuoden 2020 loppuun asti. Jos kiinteistönomistaja tämän jälkeenkin haluaa pitää sulkulaitteen paikoillaan, menetellään kuten 29 §:n 3 momentissa säädetään.

Mitä 85 §:n 3 momentissa säädetään liikenteen sallimisesta avustettavalla tiellä, sovelletaan myös sellaiseen tiehen, jonka tienpitoa on avustettu kumotun lain 96 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla.

2.

Laki

kiinteistönmuodostamislain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kiinteistönmuodostamislain (554/1995) 5 §:n 2 momentin 8 kohta, 103 §:n 3 momentti, 156 §:n 3 momentti, 159 §:n 3 momentti, 162 §:n 1 momentti, 165 §:n 2 ja 3 momentti sekä 168 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 5 §:n 2 momentin 8 kohta laissa 374/2016, 103 §:n 3 momentti, 159 §:n 3 momentti ja 165 §:n 3 momentti laissa 1159/2005, 156 §:n 3 momentti, 162 §:n 1 momentti ja 168 §:n 2 momentti laissa 914/2011 sekä 165 §:n 2 momentti laissa 322/1999, seuraavasti:

5 §

Kunnan palveluksessa oleva kiinteistöinsinööri, insinööri tai teknikko voi olla toimitusinsinöörinä:

8) yksityistielain (/) mukaisessa yksityistietoimituksessa;

103 §

Kiinteistötoimituksen yhteydessä tehdään hakemusta sellainen rajankäynti ja muu kiinteistönmääritys, joka on tarpeen toimituksen suorittamista varten. Tällainen kiinteistönmääritys voi koskea myös yksityistielain mukaista oikeutta.

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2018 vp

156 §

Kiinteistötoimituksessa on kullekin kiinteistölle ja palstalle järjestettävä tarpeellinen kulkuyhteys kadulle, maantielle tai sellaiselle yksityiselle tielle pääsemiseksi, jota varten on perustettu tiekunta, perustamalla 154 §:n 1 momentin 11 kohdassa tarkoitettu rasite taikka perustamalla yksityistielaisissa tarkoitettu pysyvä tai määräaikainen tieoikeus tai muu kulkuyhteyttä varten tarpeellinen oikeus. Tällaisen oikeuden perustamisen edellytyksiin sovelletaan, mitä yksityistielaisissa säädetään. Jos asianomainen kiinteistön omistaja pyytää, kiinteistötoimituksessa on ratkaistava tieoikeuden antaminen myös edellä tarkoitettuun yksityistiehen.

159 §

Toimituksen kohteena olevaa aluetta koskeva rasite tai yksityistielain mukainen oikeus, joka on tarpeeton, voidaan poistaa toimituksessa.

162 §

Rasitetun rekisteriyksikön omistajalla ja haltijalla on oikeus saada korvaus rasiitteen tai oikeuden perustamisesta aiheutuvasta haitasta ja vahingosta siltä, jonka hyväksi rasite tai oikeus perustetaan. Edellä 160 §:ssä tarkoitettua toimenpiteestä aiheutuneen haitan tai vahingon on velvollinen korvaamaan se, joka hyötyy toimenpiteestä. Jos 156 §:n 3 momentin nojalla annetaan tieoikeus, on samalla käsiteltävä ja ratkaistava yksityistielain 40 §:ssä tarkoitettu korvausvelvollisuus. Lohkomisessa lohkokiinteistön hyväksi perustetusta 156 §:n 3 momentissa tarkoitettua kulkuyhteyttä varten tarpeellisesta rasiitteesta tai oikeudesta kantakiinteistön omistajalla on kuitenkin oikeus korvaukseen vain erityisestä syystä. Jos 159 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräyksen vuoksi rasiitteen rasittavuus sanottavasti lisääntyy, rasiitetun rekisteriyksikön omistajalla ja haltijalla on oikeus saada korvaus tästä johtuvasta lisähaitasta mainitussa momentissa tarkoitetuilta rasiiteoikeuden haltijoilta.

165 §

Asemakaava-alueella suoritettavassa rasiitetoimituksessa saadaan käsitellä 156 §:n 3 momentissa tarkoitettu, yksityistielain mukaista oikeutta koskeva asia vain, jos kysymys on tällaisen oikeuden siirtämisestä, muuttamisesta tai poistamisesta. Muulla kuin edellä tarkoitettulla alueella rasiitetoimituksessa saadaan käsitellä 156 §:n 3 momentissa tarkoitettu yksityistielain mukaista oikeutta koskeva asia vain, jos samalla on kysymys 154 §:n 1 momentissa tarkoitettua rasiitetta koskevasta toimenpiteestä.

Uusjaossa saadaan käsitellä yksityistielain mukaisen oikeuden perustamista koskevan asian lisäksi uusjakoalueeseen kohdistuvan mainitun lain mukaisen oikeuden siirtämistä, muuttamista tai poistamista koskeva asia.

168 §

Jos toimitus koskee usean yhdessä omistamaa kiinteistöä tai määrääalaa, kutsukirje toimitetaan erikseen kaikille yhteisomistajille. Jos toimitus koskee yhteistä aluetta tai yhteistä erityistä etuut-

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2018 vp

ta eikä toimituksessa ole kysymys yhteisen alueen jakamisesta tai 101 §:n 1 momentin 2, 4 tai 5 kohdassa tarkoitettusta kiinteistönmäärityksestä tai vastaavasta toimenpiteestä, kutsukirje toimitetaan järjestäytyneelle osakaskunnalle noudattaen, mitä yhteisaluelain 26 §:ssä säädetään, ja järjestäytymättömälle osakaskunnalle toimittamalla kutsukirje yhteisaluelain 26 §:n 4 momentissa tarkoitettulle edustajalle. Jollei tällaista edustajaa ole nimetty, kutsukirje toimitetaan jollekin osakkaalle ja toimituksen aloittamisesta tiedotetaan lisäksi julkaisemalla kutsu vähintään yhdessä paikkakunnalla leviävässä sanomalehdessä. Jos toimitus koskee aluetta, johon usealla kiinteistöllä on rasiteoikeus tai yksityistielain mukainen oikeus, eikä kysymys ole tällaisen oikeuden poistamisesta, siirtämisestä tai muuttamisesta, riittää, että kutsukirje toimitetaan yhdelle oikeuden haltijoista. Kirje toimitetaan kuitenkin tiekunnalle, jos toimitushakemuksesta ilmenee tai muutoin on tiedossa, että toimitus koskee tiekunnan tietä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

3.

Laki

maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 75 §:n 1 ja 3 momentti, 92 §, 104 §:n 4 momentti ja 107 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 75 §:n 1 ja 3 momentti ja 107 §:n 1 momentti laissa 476/2004, seuraavasti:

75 §

Yhteiskäyttöalueet ja yleiset alueet

Ranta-asemakaavassa voidaan osoittaa alueita kaava-alueen sisäistä tarvetta varten (yhteiskäyttöalue). Yhteiskäyttöalueiden toteuttaminen ja ylläpito kuuluu niille kiinteistöille, joiden käyttöä varten yhteiskäyttöalueet on kaavassa osoitettu. Kulkuyhteyttä varten osoitetun yhteiskäyttöalueen toteuttamisessa noudatetaan, mitä kiinteistönmuodostamislaisissa (554/1995) ja yksityistielaisissa (/) kulkuyhteyden järjestämisestä säädetään. Oikeus muun kuin kulkuyhteyttä varten osoitetun yhteiskäyttöalueen käyttämiseen perustetaan kiinteistötoimituksessa kiinteistönmuodostamislain 154 a §:n mukaisena rasitteena.

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2018 vp

Kiinteistötoimituksessa, jossa perustetaan muu 1 momentissa tarkoitettu rasiteoikeus kuin kulkuyhteyttä koskeva oikeus, voidaan määrätä yhteiskäyttöalueen toteuttamista ja ylläpitoa varten perustettavaksi rantakunta, jos joku yhteiskäyttöalueeseen oikeuden saaneiden kiinteistöjen omistajista sitä vaatii tai se on muutoin tarpeellista. Rantakuntaan, sen osakkaisiin ja rantakunnan määräämiin maksuihin, yhteiskäyttöalueen toteuttamisen edellyttämiin toimenpiteisiin, toimintaan ja erimielisyyksien ratkaisemiseen sovelletaan, mitä yksityistielaisissa tai sen nojalla säädetään tieosakkaista, tiekunnasta ja tiemaksusta. Jos rantakuntaa ei ole määrätty perustettavaksi, yhteiskäyttöalueeseen oikeuden saaneiden kiinteistöjen omistajiin sovelletaan, mitä yksityistielain 5 luvussa säädetään sellaisista tieosakkaista, jotka eivät muodosta tiekuntaa.

92 §

Kunnan oikeus yksityisen tien alueeseen

Jos yleiskaava-alueella yksityistielain 3 §:n mukainen yksityistie tai tie, jonka maanomistaja on yhdyskuntarakentamisen yhteydessä varannut tiealueeksi, sijaitsee sellaisella alueella, joka kaavan mukaan on tarkoitettu liikenneväyläksi, kunnalla on oikeus korvauksetta panna kuntoon tiealue siihen kuuluvine ojineen ja asettaa siihen johtoja sekä luovuttaa se yleiseen liikenteeseen.

104 §

Korvattava katualue

Maanomistajalla ei 1 momentista poiketen ole oikeutta saada korvausta yksityistielain 3 §:ssä tarkoitettua yksityistiestä, kun tie on asemakaavassa osoitettu katualueeksi.

107 §

Katualueeseen kohdistuvien oikeuksien raukeaminen

Kun 94 §:ssä tarkoitettu katualue muodostetaan yleiseksi alueeksi, siihen kohdistuva kiinnitys, panttioikeus, yksityistielain 3 §:ssä tarkoitettuja yksityisteitä koskeva oikeus, vuokraoikeus, eläkeoikeus, metsänhakkuuoikeus ja oikeus ottaa maa-aineksia sekä muu näihin verrattava oikeus raukeavat. Vuokraoikeus voidaan katualueen kiinteistöksi muodostamisen yhteydessä määrätä jäämään voimaan, jollei se haittaa alueen käyttämistä katuna. Muu erityinen oikeus tai rasite jää voimaan, jollei sitä poisteta toimituksessa. Mitä tässä momentissa säädetään, koskee myös 94 §:ssä tarkoitettulla asemakaava-alueella kunnan ennestään omistamaa katualueeksi osoitettua aluetta, joka muodostetaan yleiseksi alueeksi. Yleiseksi alueeksi muodostettua katualuetta saadaan käyttää kulkemiseen tieoikeuden lakkaamisesta huolimatta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

4.

Laki

kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain 16 ja 17 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain (34/2015) 16 §:n 1 ja 2 momentti sekä 17 §:n 2 momentti, sellaisena kuin niistä on 16 §:n 2 momentti laissa 227/2016, seuraavasti:

16 §

Metsätien tekeminen

Tukea voidaan myöntää metsätalouden kuljetusten edellyttämän yksityistien perusparannukseen ja uuden metsätien tekemiseen. Yksitystien perusparannus voi koskea koko tietä tai sen osaa, rakenteita ja rakennelmia ja siihen voi sisältyä uuden metsätien tekemistä. Yksitystien perusparannus tai uuden metsätien tekeminen voi koskea myös metsätiehen liittyvän erillisen varastoalueen rakentamista. Yksitystien perusparannus voi koskea metsätiehen liittyvän erillisen varastoalueen rakentamista tai sillan rakentamista taikka siltaa vastaavan rummun asentamista, vaikka tietä ei muutoin perusparanneta. Metsätiellä tarkoitetaan tässä laissa yksityistielain (/) 3 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua metsätietä.

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että perusparannettava yksityistie tai uusi metsätie soveltuu rakenteeltaan metsätalouden ympärivuotisiin kuljetuksiin lukuun ottamatta kelirikkoajoja ja että tien perusparannusta tai uuden tien tekemistä voidaan pitää alemmanasteisen tieverkon kokonaisuuden kannalta tarkoituksenmukaisena. Lisäksi edellytetään, että on perustettu yksityistielain mukainen tieoikeus ja tietä koskevien asioiden hoitamiseksi on yksityistielain mukaisesti perustettu tieosakkaiden muodostama tiekunta. Yhteismetsän yksinään toteuttamaan hankkeeseen ei kuitenkaan sovelleta pysyvän tieoikeuden perustamista ja tiekuntaa koskevaa vaatimusta.

17 §

Yksitystien perusparannusta koskevat tuen myöntämisen lisäedellytykset

Lisäksi tuen edellytyksenä on, ettei viimeisten 20 vuoden aikana ole rahoitettu yksityistielain tai yksityisistä teistä annetun lain (358/1962) mukaisin varoin tien perusparannusta. Tästä edel-

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2018 vp

lytyksestä voidaan kuitenkin poiketa, jos tien käyttö on olennaisesti muuttunut metsätalouden kuljetusten laajenemisen vuoksi tai muuttuu arvioidun laajenemisen vuoksi taikka jos tie ei enää rakenteeltaan sovellu nykyisen puutavarankuljetuskaluston käyttöön. Lisäksi poikkeamisen edellytyksenä on, että asianomaisen tien perusrakennuksen edellisestä rahoituksesta mainituin julkisin varoin on kulunut vähintään kymmenen vuotta. Määräaika lasketaan rahoituksen loppuun maksamisesta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

5.

Laki

ulkoilulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ulkoilulain (606/1973) 6 §, 8 §:n 2 momentti ja 15 §, sellaisina kuin niistä ovat 6 ja 15 § laissa 919/2011 seuraavasti:

6 §

Ulkoilureittitoimituksen toimitusmiehiin sovelletaan, mitä kiinteistönmuodostamislaisissa (554/1995) kiinteistötoimituksen toimitusmiehistä säädetään.

8 §

Korvauksen määräämiseen ja suorittamiseen sovelletaan muutoin, mitä yksityistielaisissa (/) tarkoitetuista korvauksista säädetään.

15 §

Jos tästä laista ei muuta johdu, sovelletaan ulkoilureittitoimitukseen, mitä yksityistielain mukaisesta yksityistietoimituksesta säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

6.

Laki

vesistöhankkeiden johdosta suoritettavista tilusjärjestelyistä annetun lain 3 ja 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vesistöhankkeiden johdosta suoritettavista tilusjärjestelyistä annetun lain (451/1988) 3 §:n 2 momentti ja 11 §, sellaisena kuin niistä on 3 §:n 2 momentti laissa 590/2011, seuraavasti:

3 §

Jollei tässä laissa toisin säädetä, sovelletaan 2 §:n 1 momentin 1, 2, 2 a ja 3—5 kohdassa mainittuihin toimenpiteisiin, mitä kiinteistönmuodostamislaisissa niistä säädetään, sekä yksityisten teiden järjestelyyn, mitä yksityistietoimituksesta yksityistielaisissa (/) säädetään.

11 §

Tieoikeuden perustamisesta sekä ennestään olevan yksityistien siirtämisen ja lakkauttamisen edellytyksistä säädetään yksityistielaisissa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

7.

Laki

ympäristövahinkojen korvaamisesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ympäristövahinkojen korvaamisesta annetun lain (737/1994) 12 §, sellaisena kuin se on laissa 628/2011, seuraavasti:

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2018 vp

12 §

Lain soveltaminen eräiden muiden lakien mukaisessa menettelyssä

Jos kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain tai muun siihen verrattavan lain, maantielain (503/2005), yksityistielain (/), ratalain (110/2007) tai kaivoslain (621/2011) mukaisessa menettelyssä tulee määrättäväksi korvaus tässä laissa tarkoitettua ympäristövahingosta, sovelletaan tämän lain säännöksiä korvausvelvollisuudesta ja korvauksen määrittämisen perusteista, 8—10 §:ää lukuun ottamatta. Jos edellä tässä pykälässä tarkoitettujen lakien mukaisesta toiminnasta seuraa ympäristövahingoksi luettava henkilövahinko, sovelletaan tätä lakia.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

8.

Laki

yhteismetsälain 39 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yhteismetsälain (109/2003) 39 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1497/2007, seuraavasti:

39 §

Alueen ja kiinteistön liittäminen yhteismetsään

Kun kiinteistö yhdistetään yhteismetsään, sille kuuluvat rasiteoikeudet lakkaavat lukuun ottamatta yksityistielain (/) mukaista tieoikeutta tai muuta kulkuyhteyttä palvelevaa oikeutta taikka yksityistielain 8 §:ssä tarkoitettua oikeutta, jotka siirtyvät yhteismetsälle.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

9.

Laki

kaivoslain 87 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kaivoslain (621/2011) 87 § seuraavasti:

87 §

Yksityistiejärjestelyt

Kaivostoimituksessa on tehtävä sellaiset yksityisiä teitä ja tieoikeuksia koskevat järjestelyt, jotka ovat tarpeen kaivosalueen tai kaivoksen apualueen perustamisen vuoksi. Toimituksessa käsitellään ja ratkaistaan myös muut yksityistielain (/) mukaisessa yksityistietoimituksessa käsiteltäviksi säädettyt asiat.

Yksityistieyhteydet ja tieoikeudet voidaan järjestellä yksityistielain 76 §:ssä tarkoitetussa alueellisessa yksityistietoimituksessa, joka voidaan suorittaa kaivosluvan haltijan pyynnöstä ilman erillistä hakemusta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

10.

Laki

valtion metsätalousosakeyhtiöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion metsätalousosakeyhtiöstä annetun lain (235/2016) 4 §:n 1 momentin 5 kohta seuraavasti:

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2018 vp

4 §

Oikeus edustaa valtiota eräissä tapauksissa

Osakeyhtiö on valtion alueella, jolla sillä on oikeus harjoittaa metsätaloutta, oikeutettu edustamaan Metsähallitusta ja käyttämään valtiolle maanomistajana kuuluvaa puhevaltaa asiassa, joka koskee:

5) Metsähallitusta yksityistielaisissa (/) tarkoitettuna tieosakkaana.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

Helsingissä 6.6.2018

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Ari Jalonen sin
varapuheenjohtaja Mirja Vehkaperä kesk
jäsen Jyrki Kasvi vihr
jäsen Jukka Kopra kok
jäsen Suna Kymäläinen sd
jäsen Mia Laiho kok
jäsen Mats Löfström r
jäsen Eeva-Maria Maijala kesk
jäsen Jari Myllykoski vas
jäsen Jani Mäkelä ps
jäsen Markku Pakkanen kesk
jäsen Satu Taavitsainen sd
jäsen Katja Taimela sd
jäsen Ari Torniainen kesk
jäsen Sofia Vikman kok
varajäsen Teuvo Hakkarainen ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mika Boedeker